

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Finanční gramotnost studentů gymnázia a obchodní
akademie**

Eliška Šindlerová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eliška Šindlerová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Finanční gramotnost studentů gymnázia a obchodní akademie

Název anglicky

Financial literacy of grammar school and bussines academy students

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je provést komparaci úrovně finanční gramotnosti studentů vybraného gymnázia a obchodní akademie.

Dílčím cílem bakalářské práce je ověření znalostí studentů a zjištění úrovně finanční gramotnosti pomocí dotazníkového šetření.

Metodika

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část bude vycházet z odborné literatury a bude v ní řešena finanční gramotnost a finanční vzdělávání v České republice. Praktická část bude zaměřena na výzkum úrovně znalostí a dovedností studentů v oblasti finanční gramotnosti. Výzkum bude prováděn pomocí dotazníkového šetření na vybraném gymnázium a obchodní akademii. Výsledky testování budou vyhodnoceny a porovnány metodou komparace.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

Banka, finance, finanční gramotnost, finanční vzdělávání, investice, peníze, platební styk, pojištění, spoření, úvěry

Doporučené zdroje informací

- ČERNOHORSKÝ, Jan, 2020. Finance: od teorie k realitě. B.m.: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-271-1809-0.
- DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. Finanční vzdělávání pro střední školy. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-740-0008-9
- JANDA, Josef, 2011. Spořit nebo investovat? B.m.: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-7166-3.
- KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co vás neměl kdo naučit.* Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.
- NAVRÁTILOVÁ, P. – JIŘÍČEK, M. – ZLÁMAL, J. *Finanční gramotnost : učebnice učitele.* Kralice na Hané: Computer Media, 2013. ISBN 978-80-7402-151-0.
- OPLETALOVÁ, A., KVINTOVÁ, J. Vybrané aspekty finanční gramotnosti. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-4519-9.
- PERNICA, M. – ŠEFČÍK, V. *Makroekonomická gramotnost : jak pochopit hospodářskou politiku státu.* Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-82-8.
- SEVEROVÁ, L. *Znalostní ekonomika a vzdělávání v mezinárodním kontextu.* Davle: Alfa Nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-87168-16-5.
- SYROVÝ, P. *Osobní finance.* Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2886-0
- ŠKVÁRA, M. *Finanční gramotnost.* Praha: M. Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 7. 2. 2023

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Finanční gramotnost studentů gymnázia a obchodní akademie" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D. za jeho vstřícný přístup, rady a připomínky během vypracování této bakalářské práce.

Finanční gramotnost studentů gymnázia a obchodní akademie

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá finanční gramotností studentů gymnázia a obchodní akademie. Teoretická část bakalářské práce obsahuje základní definici finanční gramotnosti a její jednotlivé složky (peněžní gramotnost, cenová gramotnost, rozpočtová gramotnost). Dále obsahuje gramotnost numerickou, právní a informační, které jsou součástí finanční gramotnosti. Jednotlivé oblasti jsou popsány pomocí související terminologie. V teoretické části je též popsáno finanční vzdělávání v České republice.

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na finanční gramotnost studentů gymnázia a obchodní akademie. Výsledky šetření jsou zpracovány analýzou získaných dat, jejich následné zpracování do grafů a komentářů, deskripcí a komparací.

Finanční gramotnost respondentů je vyhodnocena na základě výzkumu. Na závěr jsou vyhodnoceny obě skupiny a je provedena komparace finanční gramotnosti. Z provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že úroveň finanční gramotnosti je na gymnáziu nepatrně vyšší oproti obchodní akademii. Obecně studenti z obou škol jsou nejlépe u otázek zaměřených na základní ekonomické pojmy.

Klíčová slova: banka, finance, finanční gramotnost, finanční vzdělávání, investice, peníze, platební styk, pojištění

Financial literacy of grammar school and bussines academy students

Abstract

The bachelor's thesis deals with the financial literacy of grammar and bussines school students. The theoretical part consists of the basic definition of financial literacy and its individual components (money literacy, price literacy, budget literacy). It futrher includes numerical, legal and information literacy, which are part of financial literacy. The individual units are described with the help of related terminology. The theoretical part also describes financial education in the Czech Republic.

The practical part deals with the financial literacy of grammar and bussines school students. The research results are processed by analyzing the obtained data, which are subsequently processed into graphs and comments, description, and comparison.

The respondent's financial literacy is evaluated based on the research. At last, both of the groups are assessed and compared based on their financial literacy. The questionnaire survey indicates that the level of financial literacy is slightly higher at the gymnasium than at the bussines school. Overall, students of both schools are the most successful in questions regarding basic economic terms.

Keywords: bank, fund, financial literacy, financial education, investment, money, payments, insurance

Obsah

<u>1</u>	<u>Úvod</u>	9
<u>2</u>	<u>Cíl práce a metodika</u>	16
<u>2.1</u>	<u>Cíl práce</u>	16
<u>2.2</u>	<u>Metodika</u>	16
<u>3</u>	<u>Teoretická východiska</u>	17
<u>3.1</u>	<u>Finanční gramotnost</u>	17
<u>3.2</u>	<u>Peněžní gramotnost</u>	18
<u>3.2.1</u>	<u>Peníze a měna</u>	18
<u>3.2.2</u>	<u>Platební styk</u>	19
<u>3.2.3</u>	<u>Běžný účet</u>	19
<u>3.2.4</u>	<u>Spořicí účet</u>	19
<u>3.2.5</u>	<u>Finanční investice</u>	20
<u>3.2.6</u>	<u>Platební karty</u>	20
<u>3.3</u>	<u>Cenová gramotnost</u>	20
<u>3.3.1</u>	<u>Trh</u>	21
<u>3.3.2</u>	<u>Cena</u>	21
<u>3.3.3</u>	<u>Inflace</u>	21
<u>3.3.4</u>	<u>Domácí produkt</u>	22
<u>3.3.5</u>	<u>Daňový systém</u>	22
<u>3.4</u>	<u>Rozpočtová gramotnost</u>	23
<u>3.4.1</u>	<u>Osobní/rodinný rozpočet</u>	23
<u>3.4.2</u>	<u>Stavební spoření</u>	24
<u>3.4.3</u>	<u>Penzijní připojištění</u>	24
<u>3.4.4</u>	<u>Pojištění</u>	24
<u>3.4.5</u>	<u>Spotřebitelský úvěr</u>	25
<u>3.4.6</u>	<u>Hypoteční úvěr</u>	25
<u>3.4.7</u>	<u>Kontokorentní úvěr</u>	25
<u>3.5</u>	<u>Numerická gramotnost</u>	26
<u>3.5.1</u>	<u>Úrok, úroková sazba</u>	26
<u>3.5.2</u>	<u>RPSN</u>	26
<u>3.6</u>	<u>Právní gramotnost</u>	27
<u>3.6.1</u>	<u>Ochrana spotřebitele</u>	27
<u>3.6.2</u>	<u>Exekuce</u>	27

3.6.3	Životní a existenční minimum	28
3.7	Informační gramotnost	28
3.7.1	eGovernment	28
3.7.2	Základní registry	28
3.7.3	Czech Point	29
3.7.4	Elektronický podpis	29
3.7.5	Datová schránka	29
3.8	Finanční vzdělávání	30
3.8.1	Národní strategie finančního vzdělávání	30
3.8.2	Národní strategie finančního vzdělávání 2.0	30
3.8.3	Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách	31
3.8.4	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	32
3.8.5	Cílové skupiny	32
3.8.6	Dvoupilířová struktura finančního vzdělávání	32
3.8.7	Standardy finanční gramotnosti	33
4	Vlastní práce	35
4.1	Rozdělení respondentů	35
4.2	Vyhodnocení jednotlivých otázek	38
4.3	Porovnání výsledků Gymnázia Děčín s Evropskou obchodní akademií v Děčíně	65
6	Závěr	68
7	Seznam použitých zdrojů	69
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	72
8.1	Seznam obrázků	72
8.2	Seznam tabulek	72
8.3	Seznam grafů	72
8.4	Seznam použitých zkratk	72
Přílohy		73

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá finanční gramotností studentů Gymnázia v Děčíně a Evropské obchodní akademie, která se nachází též v Děčíně. Finanční gramotností je soubor znalostí a dovedností, které člověk potřebuje k porozumění financí a správnému zacházení s nimi v různých životních situacích. Finanční gramotnost a její vzdělávání je v dnešní době velmi důležité. Každý občan by měl mít alespoň základní znalosti o finančních produktech a orientovat se v oblastech financí.

Studenti středních škol patří ke skupině, kde je vysoké riziko zadluženosti. Lze předpokládat, že větší počet studentů nevydělává peníze a doposud s nimi nehospodaří. Po střední škole nastává situace, kdy většina z nich začíná hospodařit s penězi a nakupovat majetek, a to například pomocí půjček a hypoték. Proto je nezbytné, aby ve školách probíhalo finanční vzdělávání a studenti byli připraveni na možná rizika v oblastech, které jsou zahrnuty ve finanční gramotnosti.

Práce se právě bude zaměřovat na výzkum úrovně finanční gramotnosti studentů gymnázia a obchodní akademie pomocí dotazníkového šetření. Data z dotazníkového šetření budou následně vyhodnoceny a porovnány.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je provedení komparace úrovně finanční gramotnosti studentů Gymnázia a Evropské obchodní akademie v Děčíně. Dílčím cílem bakalářské práce je ověření znalostí studentů a zjištění úrovně finanční gramotnosti. Pro zjištění úrovně finanční gramotnosti je využito vlastního výzkumu pomocí dotazníkového šetření. Výsledkem práce je zhodnocení finanční gramotnosti na daných školách.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se skládá ze dvou základních částí, a to teoretické a praktické. V teoretické části je na základě předchozího prostudování a porozumění odborné literatury a internetových zdrojů definována gramotnost a finanční gramotnost. Dále zde jsou definovány její dílčí složky a následně podrobněji vysvětleny pojmy, které se týkají dané dílčí složky. Mezi tyto dílčí složky patří gramotnost peněžní, cenová a rozpočtová. Peněžní gramotnost obsahuje pojmy, které se týkají správy hotovostních a bezhotovostních peněz a správu nástrojů. Jsou zde vysvětleny pojmy jako například: peníze, měna, platební styk a běžný a spořicí účet. Cenová gramotnost zahrnuje pojmy, které se týkají základních makroekonomických ukazatelů a daňového systému. Proto zde budou popsány pojmy jako například: trh, cena, domácí produkt, inflace a daňový systém. Rozpočtová gramotnost se týká správy finančních aktiv a závazků. Mezi pojmy, které zde budou popsány patří například: osobní/rodinný rozpočet, stavební spoření, penzijní připojištění, pojištění a hypoteční úvěr, spotřebitelský úvěr a kontokorentní úvěr. Dále v teoretické části je definována gramotnost numerická, právní a informační. Tyto gramotnosti úzce souvisí s finanční gramotností. V numerické gramotnosti je popsán úrok, úroková sazba a RPSN. Právní gramotnost je zaměřena na pojmy, které jsou důležité pro spotřebitele. Jsou zde vysvětleny pojmy ochrana spotřebitele, exekuce a životní a existenční minimum.

Informační gramotnost se týká vysvětlení pojmů eGovernment, základní registry, Czechpoint, elektronický podpis a datová schránka. Dále je v teoretické části obsaženo finanční vzdělávání v České republice. V této části je blíže popsána Národní strategie finančního vzdělávání na základě, které začala výuka finanční gramotnosti na základních a středních školách. V návaznosti na tento dokument je v teoretické části obsažen dokument Národní strategie finančního vzdělávání 2.0, který je aktualizovanou verzí předešlého dokumentu. Dalším důležitým dokumentem, který je blíže popsán je Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, jelikož vymezuje základní kroky finančního vzdělávání. V této kapitole je zahrnut také popis Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, protože tato organizace zahájila projekt finanční vzdělávání v důsledku negativních jevů spojených s nízkou finanční gramotností. Blíže popsána je i Dvoupilířová struktura finančního vzdělávání, která rozděluje finanční vzdělávání na počáteční a další. Důležitým dokumentem, který je zahrnut jsou Standardy finanční gramotnosti, které popisují cílový stav úrovně finanční gramotnosti.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na výzkum úrovně znalostí studentů v oblasti finanční gramotnosti. Výzkumu se účastnili studenti Gymnázia Děčín a studenti Evropské obchodní akademie v Děčíně. Celkem se výzkumu účastnilo 152 studentů z obou škol, tedy 76 studentů z gymnázia a 76 studentů z obchodní akademie. Výzkum byl zpracován na základě dotazníkového šetření v papírové podobě. Dotazníky byly doneseny do škol a rozdané učitelům, kteří dotazníky nosili do svých hodin a poskytli studentům čas na vyplnění. Návratnost dotazníků byla 100 %. Žádný z vyplněných dotazníků nebyl vyřazen. V dotazníku jsou zahrnuty otázky, které vychází z aktualizované verze Standardů finanční gramotnosti, kde byli posíleny témata bezhotovostního placení, ochraně osobních údajů, posouzení nabídky služeb a zboží, sestavení rozpočtu a porovnání majetku a závazků, úročení, posouzení finančních produktů, krátkodobého a dlouhodobého plánování a rizika dosažení cílů, zabezpečení na stáří, vznik a rizika půjček, důsledky nesplácení a řešení zadlužení a předlužení. V dotazníku jsou zahrnuty otázky, u kterých studenti

mohli zakroužkovat jednu nebo více správných odpovědí a dvě otázky na které odpovídali vlastními slovy a jedna otázka na výpočet. Celkově se v dotazníku nachází 15 uzavřených otázek a 3 otázky otevřené. První tři otázky dotazníku se týkají respondentů, a to na jaké škole studují, v jakém ročníku studují a zda mají nějaké informace ohledně finanční gramotnosti ze školy. Následujících patnáct otázek se týká základních pojmů finanční gramotnosti a jejich dílčích složek. Mezi tyto pojmy je zahrnuta například: krátkodobá rezerva, kontokorent, RPSN, pojištění, trh, inflace, exekuce a životní minimum. Poslední otázka je zaměřena na výpočet jednoduchého úročení na spořicímu účtu.

Následně je dotazníkové šetření zpracováno pomocí grafů a tabulek. Grafy a tabulky se zaměřují na přehled správných odpovědí a posouzení úrovně finanční gramotnosti studentů z obou institucí. Následně je provedena komparace úrovně finanční gramotnosti studentů gymnázia a obchodní akademie. K vypracování bakalářské práce byla použita metoda komparace a deskripce. Na závěr je zjištěno, která instituce má vyšší úroveň finanční gramotnosti.

3 Teoretická východiska

Gramotnost je chápána jako rozšiřující se soubor znalostí, dovedností a strategií na kterých jednotlivci staví po celý život. Gramotnost zahrnuje více než jen reprodukci nashromážděných znalostí. Zahrnuje též mobilizaci kognitivních a praktických dovedností a dalších zdrojů jako jsou postoje, motivace a hodnoty. (29)

Gramotný člověk je ten, který dokáže napsat a přečíst krátké a jednoduché prohlášení o svém každodenním životě. Funkčně gramotný člověk je ten, který se dokáže zapojit do všech činností, které jsou nezbytné pro efektivní fungování jeho skupiny a komunity a také pro to, aby mohl nadále používat čtení, psaní a výpočty pro svůj rozvoj. (30)

V současné době se v souvislosti celoživotního vzdělávání udává několik složek funkční gramotnosti. Mezi tyto složky patří například gramotnost čtenářská, matematická a přírodovědná. Dále existuje gramotnost počítačová, jazyková, ekonomická nebo pro udržitelnost rozvoje. (31)

„Finanční gramotnost je součástí ekonomické gramotnosti formuje znalosti, dovednosti a hodnotové postoje, které by měl občan mít, aby se dokázal uplatnit v současné společnosti.“ (6., str. 47)

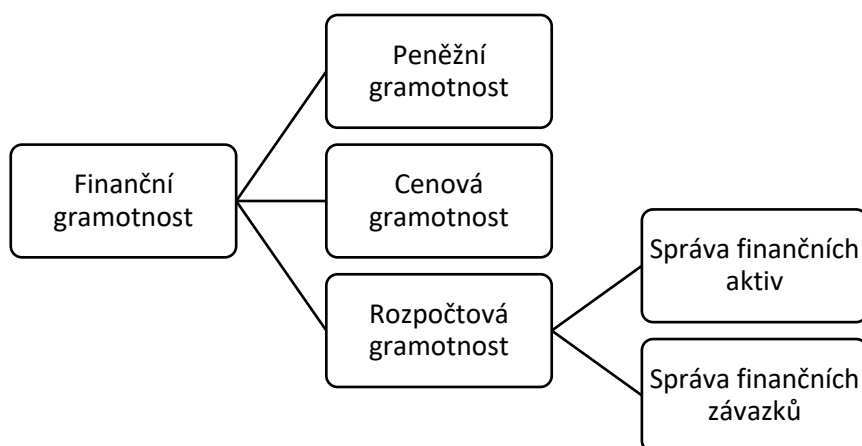
Finanční gramotnost je strukturovaná a tvoří ji 3 základní složky, a to gramotnost peněžní, cenová a rozpočtová. Dále se s finanční gramotností váže gramotnost numerická, informační a právní. Numerická gramotnost se týká použití matematického aparátu k řešení finančních numerických úloh. Informační gramotnost je souhrn schopností vyhledat, použít a vyhodnotit informace v kontextu. Právní gramotnost se zaměřuje na orientaci v právním systému a přehledu o právech a povinnostech. (6)

3.1 Finanční gramotnost

Definice finanční gramotnosti je strukturovaná a je tvořena dílčími složkami, které jsou vzájemně provázány. Mezi dílčí složky finanční gramotnosti patří peněžní, cenová a rozpočtová gramotnost. Každá ze složek se věnuje specifické oblasti. Peněžní gramotnost představuje správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakce s nimi provedené a

správu nástrojů k tomu určených. Cenová gramotnost představuje schopnost porozumět cenovým mechanismům a inflaci. Rozpočtová gramotnost se dělí na obecnou a dvě specializované složky. Obecná složka zahrnuje správu osobního nebo rodinného rozpočtu a schopnost zvládat životní situace z finančního hlediska. Mezi specializované složky rozpočtové gramotnosti patří správa finančních aktiv a závazků. Správa finančních aktiv se zaměřuje na oblasti vkladů, investic a pojištění. Správa finančních závazků se zaměřuje například na oblast úvěru nebo leasingu. (1)

Obrázek 1: Složky finanční gramotnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle (1)

3.2 Peněžní gramotnost

Peněžní gramotnost zahrnuje schopnosti, které jsou nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakce s nimi provedené. A dále správu nástrojů určených ke správě peněz a transakcí. (23)

3.2.1 Peníze a měna

Vznik peněz je následkem směnování zboží a služeb za jiné zboží a služby. Tento směnný obchod se nazývá barter. Později se přešlo k platidlu, které bylo snadno dělitelné a mělo velkou hodnotu v malém kusu. Platidlem se tak staly drahé kovy, šperky, stříbrné a zlaté mince. Vývoj postupně došel k mincím, papírovým bankovkám a bezhotovostnímu styku. (5) (18)

Za peníze se považuje aktivum, které je uznáváno a přijímáno ekonomickými subjekty jako prostředek při provádění plateb za zboží a služby nebo k úhradě závazků. Jsou vymežovány základní funkce peněz – prostředek směny, účetní jednotka a prostředek uchování hodnoty. Prostředek směny vyjadřuje schopnost zprostředkovat směnné transakce na trhu mezi ekonomickými subjekty. S prostředkem směny je spjata funkce účetní jednotky, která umožňuje využití peněz k oceňování zboží a služeb v peněžních jednotkách. Peníze jsou definovány jako aktivum a umožňují přenášet hodnotu do budoucna a plnit funkci prostředku uchování hodnoty. (2)

3.2.2 Platební styk

Platební styk se rozděluje na hotovostní a bezhotovostní. Hotovostním platebním stykem jsou veškeré peněžní pohyby, které se uskutečňují pomocí zákonných peněžních platidel. Bezhotovostní platební styk lze definovat jako převod peněžních prostředků mezi plátcem a příjemcem prostřednictvím banky. Bezhotovostní platební styk se provádí pomocí příkazů k zúčtování. Jedná se o jednorázový platební příkaz k úhradě, trvalý příkaz a příkaz k inkasu. Jednorázový platební příkaz k úhradě je příkaz z účtu majitele banky k převedení peněz na účet příjemce. Trvalý příkaz je příkaz na základě jednorázového pokynu majitele účtu v pravidelných, předem určených termínech. Na základě pokynu je převedena částka na účet příjemce. Příkaz k inkasu je příkaz příjemce platby v určité částce k poskytnutí peněz z účtu majitele. (7)(18)(19)

3.2.3 Běžný účet

Běžný účet je důležitý pro zprostředkování platebního styku. Zřizování a vedení běžného účtu banka poskytuje fyzickým i právnickým osobám. Na běžný účet je přijímán vklad v hotovostní i bezhotovostní formě. Z běžného účtu jsou prováděny domácí nebo zahraniční platby. (3)

3.2.4 Spořicí účet

Spořicí účet slouží ke krátkodobému uložení peněžních prostředků, které jsou poté úročeny. Spořicí účet slouží především k vytvoření finanční rezervy, která je neustále

k dispozici. Spořicí účet je spojen s běžným účtem. Převedení peněžních prostředků z běžného účtu na spořicí účet se provádí pomocí internetového bankovníctví. Banky nabízejí funkci auto-sweep, která slouží k nastavení limitu na běžném účtu a při jeho překročení se peněžní prostředky nad limitem přepošlou na spořicí účet. (4)

3.2.5 Finanční investice

Finanční investice je druh, kdy se zprostředkovává nákup papírových nebo elektronických nároků. Investování je obvykle depozitním, smluvním nebo investičním zprostředkovatelem zaznamenán zápisem do účtu stádatela nebo investora. Dále lze obdržet cenný papír. Ne každá investice může být výnosná a návratná, proto je zapotřebí toto riziko rozdělit. K rozdělení rizik slouží tvorba investičního portfolia. (28)

U investičního rozhodování se klade důraz na tři hlavní charakteristiky investic. Základními charakteristikami jsou výnos, riziko a likvidita, kterou popisuje investiční trojúhelník. Výnos představuje míru zhodnocení nákladů. Riziko představuje nejistotu obdržení očekávaných výnosů. Likvidita je schopnost investic se přeměnit na hotové peníze. (23)

3.2.6 Platební karty

Platební karta elektronický platební prostředek a používá se k platbě u obchodníka nebo platbě na internetu a vyzvednutí hotovosti z bankomatu. Platební karta je chráněna PIN kódem před jejím zneužitím. Platební karty se dělí na debetní a kreditní. Debetní karta slouží k využívání svých peněžních prostředků na běžném účtu. Kreditní karta slouží k čerpání úvěru, který bývá splácen měsíčně. (5)

3.3 Cenová gramotnost

Mezi základní složky finanční gramotnosti patří i gramotnost cenová. Zahrnuje oblasti, které se týkají cenových mechanismů a inflace. Pro snadné pochopení těchto oblastí je nutné se orientovat v základních makroekonomických ukazatelích národního hospodářství. Dále je nutné pochopení daňového systému, který ovlivňuje finanční příjmy občanů. (7)

3.3.1 Trh

Trh je místem, kde se střetává nabídka a poptávka a dochází k vzájemné interakci.

Nabízející se snaží prodat za nejvyšší cenu a kupující koupit za co nejnižší cenu. Poptávka je klesající a to znamená, že když cena vzroste tak poptávané množství klesne. Nabídka je rostoucí to znamená, že růst ceny vyvolává růst nabízeného množství. Tržní subjekty jsou domácnosti, firmy a stát. Domácnosti vstupují na trh jako prodávající na trhu výrobních faktorů z důvodů nakupování výrobků za své příjmy. Firmy jsou subjektem, který vyrábí za účelem prodejem. Jejich cílem je maximalizace zisku. Stát ovlivňuje trh, aby odstranil negativní dopady na ekonomiku, a naopak podporoval pozitivní vliv. (26)

3.3.2 Cena

Cena vyjadřuje směnnou hodnotou, která je potřebná k získání statku nebo služby. Cena je nejčastěji vyjadřována peněžitou částkou. Jedná se o peněžitou částku, kterou se platí za jednotku množství statku a služby. Mezi základní atributy ceny patří průhlednost, jednoduchost, atraktivita, ziskovost a osobitost. (7)

3.3.3 Inflace

Inflace patří mezi ekonomický jev. Inflace představuje růst cenové hladiny, při které se ztrácí hodnota peněz. Při inflaci nastává růst cenové hladiny, při kterém se zmenšuje množství statků a služeb, které lze koupit za peněžní jednotku. Méně často nastává opačný jev a to deflace. Při deflaci nastává pokles cenové hladiny a růst kupní síly peněz. (7) (24)

Inflace je vyjádřena mírou inflace. Míra inflace vyjadřuje tempo růstu cenové hladiny za určité období. Pro výpočet míry inflace se používají indexy k vyjádření cenové hladiny, a to deflátor HDP, index spotřebitelských cen a index cen výrobců. (21)(7)

Deflátor HDP měří zpětně ceny veškerých statků, které se spotřebují v ekonomice.

Deflátor HDP je poměr nominálního HDP a reálného HDP. Nominální HDP vyjadřuje produkt v běžných cenách, které se týkají aktuálního období a reálné HDP vyjadřuje produkt ve stálých cenách minulého období. (21)

Index spotřebitelských cen je nejpoužívanějším indexem. Index se vypočítá pomocí spotřebitelského koše. Spotřebitelský koš obsahuje statky a služby, kterým jsou přiděleny váhy podle jejich důležitosti. Každý měsíc je zjišťovaná cena položek ve spotřebním koši a je sledován jeho cenový vývoj. V procentech se vyjádří cena spotřebního koše v aktuálním roce oproti ceně spotřebního koše v předchozím roce. Výsledkem porovnání je míra inflace. (21)(7)

Index cen výrobců se vypočítá pomocí spotřebitelské koše, který se zaměřuje na statky a služby jednotlivých odvětví výrobců. Každá položka ve spotřebitelském koši má danou váhu podle tržeb v daném odvětví. (20)

Míra inflace se vypočítá pomocí indexů, a to jako relativní změna vybraného indexu v porovnání s předchozím obdobím. (20)

3.3.4 Domácí produkt

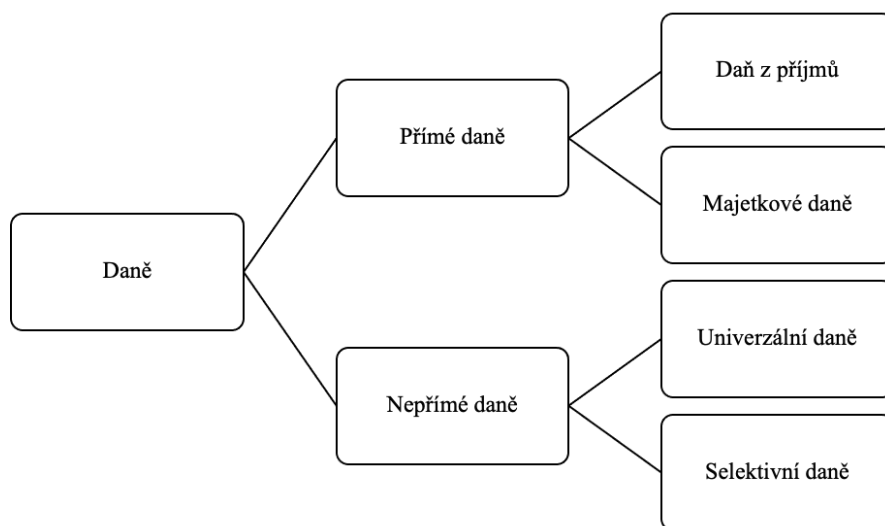
Domácí produkt je makroekonomickým ukazatelem, podle kterého se posuzuje výkonnost ekonomiky. Dále souvisí s průměrnou životní úrovní v zemi, která se dá díky domácímu produktu dá posoudit. Domácí produkt se rozlišuje na hrubý domácí produkt (HDP) a hrubý národní produkt (HNP). Hrubý domácí produkt představuje součet všech statků a služeb, které jsou vyrobeny za jeden rok na území daného státu a je vyjádřen v peněžních jednotkách. Hrubý národní produkt je tvořen součtem produkce ve vlastnictví občanů dané země za jeden rok. U hrubého národního produktu nezáleží, v jaké zemi je produkt vyráběn. (7)(25)

3.3.5 Daňový systém

Daňový systém obsahuje daně, které jsou vybírány na určitém území. Daně jsou zákonné platby do veřejného rozpočtu. Daně musí splňovat nenávratnost, neekvivalentnost a neúčelnost. Nenávratnost znamená, že při zaplacení daně subjektu nevzniká žádný nárok. Neekvivalentnost znamená, že spotřeba veřejných financí nemá vliv na výši daně. Daň je neúčelová, proto nelze zjistit co ze zaplacené daně bude financováno.

Daňový systém rozděluje daně do dvou skupin, a to na daně přímé a nepřímé. Přímé daně jsou odváděny konkrétním poplatníkem, který je zároveň plátcem. Výše daně je vypočtena z předmětu daně. Přímé daně se dělí na daň z příjmu a majetkovou daň. Nepřímé daně jsou zahrnuty v ceně výrobku nebo služby. Plátcem daně je fyzická nebo právnická osoba, která prodává výrobek nebo službu. Poplatníkem, který daň zaplatí je konečný spotřebitel. Nepřímé daně se dělí na univerzální a selektivní. (7)

Obrázek 2: Dělení daní v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování dle (7)

3.4 Rozpočtová gramotnost

„Rozpočtová gramotnost je dalším pilířem finanční gramotnosti. věnuje se především správě finančních aktiv a správě finančních závazků občanů.“ (5, str. 89)

3.4.1 Osobní/rodinný rozpočet

Rozpočtem se rozumí souhrn všech příjmů a výdajů jedné osoby nebo celé domácnosti za určené období. Příjem je tvořen částkou, kterou obdrží každý člen domácnosti hotovostně nebo bezhotovostně. Nejčastější příjem je ze zaměstnání nebo z podnikání. Výdaje jsou tvořeny částkou na zajištění bydlení, chodu domácnosti a na splnění potřeb jednotlivých

členů domácnosti. Nejčastější výdaje jsou nájemné, platby za elektřinu a vodu a výdaje za potraviny. Díky rozpočtu je možné regulovat příjmy a výdaje, podle kterých může nastat přebytkový nebo schodkový rozpočet. Přebytkový rozpočet vzniká v situaci, kdy jsou příjmy větší než výdaje. V opačné situaci, kdy jsou příjmy menší, než výdaje vzniká rozpočet schodkový. (7)

3.4.2 **Stavební spoření**

Stavební spoření je účelové spoření a slouží k dlouhodobému odkládání peněz. V průběhu spoření se získává státní podpora, která je vyplacena po ukončení stavebního spoření. Státní podpora je v maximální výši tři tisíc korun, pokud je ročně naspořeno dvacet tisíc korun. Ve stavebním spoření je sjednána cílová částka. Cílovou částku si stanoví klient podle svých cílů a možností. Cílová částka nesmí být překročena, ale může být navýšena. (5)

3.4.3 **Penzijní připojištění**

Penzijní připojištění slouží k pravidelnému odkládání peněžní částky po dobu, kdy člověk získává příjem ze zaměstnání a spoří na důchod. Stát podporuje penzijní připojištění daňovými úlevami a státním příspěvkem. Výhodou penzijního připojištění je možnost zaměstnavatele přispívat svým zaměstnancům až do výše 24 000 Kč za rok. Nevýhodou penzijního připojištění je výběr částky až ve věku 60 let nebo po 5 letech spoření. (7)

3.4.4 **Pojištění**

Pojištění je charakterizováno především přenesením rizika vzniku negativních důsledků, které vznikají při nahodilých událostí. Tyto nahodilé události vedou k újmě na majetku, životu či zdraví. Riziko se přenáší z pojištěného na pojistitele, kterým je pojišťovna. Pojišťovna se zavazuje poskytnout pojistné plnění, pokud nastane nahodilá situace za úplatu. (22)

Pojištění lze rozdělit podle druhu krytí rizik na životní a neživotní. Životní pojištění je pojištění, které slouží ke krytí životního rizika. Výše pojistného plnění nezávisí na velikosti škody, ale závisí na velikosti pojistné částky. Mezi rizika patří smrt a riziko dožití. U

životního pojištění se určuje obmyšlená osoba. Obmyšlenou osobou je osoba, které bude vyplaceno pojistné plnění v případě úmrtí pojištěného. Neživotní pojištění slouží k pokrytí neživotních rizik. Mezi neživotní pojištění patří neživotní pojištění osob a jedná se o pojištění úrazů a nemoci. Dalším neživotním pojištěním je majetkové pojištění, které kryje škody na majetku. Pojištění odpovědnosti je dalším neživotním pojištěním, které kryje rizika, při kterých pojištění způsobí škody jiné osobě. (21)

3.4.5 Spotřebitelský úvěr

Úvěry se rozlišují na krátkodobé do jednoho roku, střednědobé do pěti let a dlouhodobé nad pět let. Spotřebitelské úvěry se charakterizují anuitní splátkou, pevnou dobou splácení a ukazatelem RPSN. (7)

3.4.6 Hypoteční úvěr

Hypoteční úvěr je dlouhodobý úvěr, který slouží k pořízení nemovitosti. Hypoteční úvěr je účelový a lze ho využít pouze k nákupu nemovitosti nebo k získání vlastnického podílu na nemovitosti. Hypoteční úvěr je poskytován na základě smlouvy mezi bankou a klientem součástí smlouvy je i zástavní právo k nemovitosti. Banka poskytuje hypoteční úvěr obvykle do výše 60-80 % ceny nemovitosti. Doba splatnosti hypotečního úvěru se pohybuje od pěti do čtyřiceti let. Částku, kterou klient zaplatí na úrocích je možné odečíst od základu od základu daně z příjmu. (7)

Hypoteční úvěry se splácejí ve formě anuity to znamená konstantními platbami do data další fixace, kdy dojde ke změně výše úrokové sazby. Doba fixace úrokové míry je období, po které se sjednaná úroková míra nemění. (27)

3.4.7 Kontokorentní úvěr

Kontokorent je povolené přečerpání finančních prostředků na běžném účtu. Kontokorent slouží především k překlenutí krátkodobého nedostatku finančních prostředků. Je spojen s běžným účtem klienta a navyšuje disponibilní část zůstatku. Díky propojení nelze okamžitě poznat, zda se čerpají peněžní prostředky klienta nebo se čerpá kontokorentní úvěr. Kontokorent je snadno dostupný finanční produkt. Využívání kontokorentu může mít

za následek utrácení více finančních prostředků, než klient sám vydělává. Je sjednáván na dobu neurčitou a musí být splněny podmínky. Mezi podmínky tohoto finančního produktu patří minimálně jednou za určité období se musí běžný účet dostat do kladných čísel. Úroková sazba se pohybuje přibližně od 5 % do 18 %, poplatek je tedy v řádu několika desítek korun. (7)

3.5 Numerická gramotnost

Numerická gramotnost zahrnuje schopnost člověka získat a vhodně používat matematické informace v různých životních situacích. (5)

3.5.1 Úrok, úroková sazba

Úrokem je vyjadřována cena peněz. Úrok lze vykládat ze dvou pohledů. A to z pohledu věřitele a z pohledu dlužníka. Z pohledu věřitele úrok představuje částku, kterou věřitel obdrží za zapůjčení peněz na určitou dobu. Úrok z pohledu dlužníka představuje částku, kterou zaplatí za vypůjčené peníze.

Úroková sazba je podíl úroku a vypůjčené částky vyjádřený v procentech. Úroková sazba se vztahuje na období, ke kterému se váže úrok.

Úroková období jsou:

- p. a. – per annum, roční úroková sazba
- p. s. – per semestr, pololetní úroková sazba
- p. q. – per quartum, čtvrtletní úroková sazba
- p. m. – per mensem, měsíční úroková sazba
- p. d. – per dies, denní úroková sazba. (7)

3.5.2 RPSN

Roční procentuální sazba obsahuje všechny náklady, které jsou s úvěrem spojeny. Tyto náklady jsou rozpočítány na celou dobu splácení s přepočítáním na jeden kalendářní rok. RPSN je ukazatelem, který musí být sdělen každému klientovi, jelikož se jedná o jediný srovnatelný ukazatel o výhodnosti úvěru. (7) (8)

3.6 Právní gramotnost

Právní gramotnost zahrnuje informace a znalosti z oblasti platného práva. Tyto informace a znalosti jsou využívány spotřebitelem k účinnému prosazování svých práv a plnění povinností. (7)

3.6.1 Ochrana spotřebitele

Spotřebitel je základní subjekt spotřebitelského práva. Je vymezen jako fyzická osoba, která poskytuje finanční služby na základě uzavírání a plnění smluv. Nejedná však v rámci své obchodní jiné podnikatelské služby. Podstata ochrany spotřebitele spočívá v úpravě vztahů smluvních stran. Úprava smluvních stran vyrovnává slabší postavení spotřebitele vůči poskytovateli neboli dodavatele finanční služby. Mezi obecné zásady spotřebitelských smluv patří omezení zásady smluvní volnosti, kdy dané smlouvy musí mít právní předpisy. Dále jsem patří nepřípustnost smluvního vzdání se práv, smlouvy nesmí obsahovat ujednání v rozporu s požadavkem dobré víry a možnost spotřebitele domáhat se při nesplnění práv. V oblasti finančních služeb jsou důležitá především ustanovení týkajících se pravidel jednání se zákazníkem. Klade se důraz na poskytování finančních služeb v nejlepším zájmu pro spotřebitele, a to na základě přesných a nezavádějících informací. (10)

3.6.2 Exekuce

Mezi základní charakteristický rys každé právní normy je závaznost pro své adresáty a lze její obsah nuceně uskutečnit. Subjektivní právo, které bylo přiznáno rozhodnutím soudu nebo pomocí jiného rozhodujícího orgánu se uskutečňuje samočinně nebo je k tomu použito zvláštní řízení, které je nazýváno exekuční. Exekuce je postup, kterým se provádí nucená realizace plnění pomocí oprávněných orgánů. Z hlediska právních odvětví jsou rozlišovány tři skupiny exekucí a to civilněprávní, trestněprávní a správněprávní. Nařídít a provést exekuci lze pouze pomocí způsobů uvedených v zákoně. Exekuci ukládající zaplacení peněžní částky lze provést pomocí srážky ze mzdy, přiznáním pohledávky, prodejem movitých a nemovitých věcí. (9)

3.6.3 Životní a existenční minimum

Životní minimum bylo stanoveno v roce 1991 na základě záchranné sociální sítě. Od roku 2007 je stanovena dvouúrovňová oficiální hranice chudoby, která se skládá ze životního a existenčního minima. Životní ani existenční minimum nezahrnují náklady na bydlení. Životní minimum je společensky uznaná minimální hranice příjmu občana k zajištění výživy a základních osobních potřeb. Životní minimu domácnosti se rovná součtu všech částek životního minima jednotlivých členů, kteří sdílejí společnou domácnost. Pod touto hranicí nastává stav hmotné nouze. Plní kritériální funkci pro vyplácení sociálních dávek. Existenční minimum je minimální úroveň prostředků, pro ty, kteří to potřebují a pokrývá pouze nejnnutnější základní potřeby. (7)

3.7 Informační gramotnost

Informační gramotnost v rámci finanční gramotnosti se vyznačuje jako souhrn schopností a znalostí člověka, který dokáže přijímat, chápat a vyhodnocovat a to informace, které se rozlišují z hlediska jejich hodnověrnosti, účelovosti a reálné informační hodnoty. (7)

3.7.1 eGovernment

v roce 2006 se začal budovat systém prostředků informačních a komunikačních technologií pod heslem „Moderní úřad, přátelský stát.“ Cílem eGovernmentu je vytvoření podmínek pro elektronickou komunikaci mezi občany a úřady a mezi úřady samostatnými. Cílem je sledování vývoje uvnitř úřadu se zachováním elektronické identity občana a ochraně osobních údajů. Smyslem je poskytnutí komplexního řešení pro agendy, vykonávané orgány veřejné moci. (5)

3.7.2 Základní registry

Základní registry zvyšují efektivitu práce veřejné správy a nahrazuje nejednotné databáze úřadů. Registr obyvatel obsahuje referenční údaje o občanech České republiky a o cizincích s dlouhodobým nebo trvalým pobytem na území České republiky. Registr osob předložený Ministerstvem vnitra a předsedou Českého statistického úřadu obsahuje údaje o

právníků osobách, podnikajících fyzických osobách a orgánech veřejné moci. Registr územní identifikace, adres a nemovitostí předložený ministerstvem vnitra a předsedou Českého úřadu zeměměřického a katastrálního obsahuje referenční údaje o územních prvcích a referenční údaje o územně evidenčních jednotkách. Registr práv a povinností upravuje referenční údaje o agendách orgánů veřejné moci a reguluje vedení oprávnění přístupu k datům v registrech. (5)

3.7.3 **Czech Point**

Český podací ověřovací informační národní terminál slouží jako asistované místo výkonu veřejné správy, které umožňuje komunikaci se státem na jednom místě. Czech point slouží k získání a ověřování dat z veřejných i neveřejných informačních systémů. Czech point slouží i k úřednímu ověření dokumentů a listin, převedení písemných dokumentů do elektronické podoby a naopak, získání informací o průběhu správních řízení ve vztahu k občanům a pro zahájení řízení správních orgánů. Jedná se o maximální využití údajů vlastních státem tak, aby se minimalizovali požadavky na občany. (5)

3.7.4 **Elektronický podpis**

Elektronický podpis, který je připojen k datové zprávě odpovídá vlastnoručnímu podpisu na písemném dokumentu. Elektronický podpis ověřuje identitu podepisujícího, proto příjemce bezpečně ví, kdo je autorem zprávy. Elektronický podpis zaručuje integritu a nepopiratelnost zprávy. Prostředky k podpisování má daná osoba výhradně pod svou kontrolou. (5)

3.7.5 **Datová schránka**

Datová schránka slouží jako elektronické úložiště, které spravuje Ministerstvo vnitra. Datová schránka je určena k doručování a provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci. Po založení datové schránky bývá většina korespondence od orgánů veřejné moci doručována elektronicky. Do datové schránky jsou posílány úřední listiny v elektronické podobě a jsou opatřeny elektronickým podpisem odesílatele. (5)

3.8 Finanční vzdělávání

Finanční vzdělávání je dlouhodobý proces se zaměřením na všechny obyvatele, a to bez ohledu na věk. V prostředí, kde se stále vyvíjejí finanční produkty a služby má finanční vzdělávání za cíl, aby každý občan získal potřebné znalosti, které dokáže správně uplatnit.

(11)

3.8.1 Národní strategie finančního vzdělávání

Národní strategie finančního vzdělávání je aktualizací Strategie finančního vzdělávání z roku 2007. Na základě toho dokumentu začala povinná výuka finanční gramotnosti na středních školách v roce 2009 a povinná výuka na základních školách v roce 2013. Tato strategie nebyla schválena vládou, proto nebyla závazná pro celou státní správu.

Doporučení zejména Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Evropské komise vedou k vytváření národních strategií schválených vládami daných států za účelem zvýšení finančního vzdělání a vytvoření jednotného koordinovaného systému. (12) (13)

Národní strategie finančního vzdělávání je vládou schválený dokumentu z roku 2010.

Cílem strategie je vytvoření systému finančního vzdělávání pro zvýšení finanční gramotnosti. Národní strategie určuje hlavní problémy a prioritní úkoly finančního vzdělávání. Vymezuje specifické úlohy klíčových aktérů s důrazem na roli institucí veřejné správy. (10)(13)

3.8.2 Národní strategie finančního vzdělávání 2.0

Závazkem z předchozí strategie bylo provedení její revize plynoucí z dosavadního vývoje a zkušeností z finančního vzdělávání. Cílem Strategie je vytvořit efektivní systém finančního vzdělávání a zvyšovat úroveň finanční gramotnosti. Strategie se zaměřuje na finanční vzdělávání dospělé populace. Zejména na sociálně ohrožené skupiny jako jsou senioři, lidé čerpající pomoc v hmotné nouzi nebo nezaměstnaní. (13)

Součástí Národní strategie finančního vzdělávání je aktualizovaná definice finanční gramotnosti. „*Finanční gramotnost je souhrn znalostí, dovedností a postojů nezbytných*

k dosažení finanční prosperity prostřednictvím zodpovědného finančního rozhodování. “
(13, str. 4)

3.8.3 Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

Na základě dohody z roku 2007 byl přijat dokument Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách (dále jen SBFG). Dokument byl vytvořen spoluprací Ministerstva financí, Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen MPO), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a jeho řízenými organizacemi: Národním ústavem odborného vzdělávání (dále jen NÚOV) a Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze (dále jen VÚP).

V souvislosti s usnesením vlády byla vytvořena Expertní skupina pro finanční sektor. Tato skupina je stálou platformou pro odbornou diskusi státu, spotřebitelských sdružení a subjektů finančního trhu. Klíčovým tématem skupiny je finanční vzdělávání obyvatel.

SBFG pokrývá povinnou výuku na základních a středních školách a stanovuje role jednotlivých subjektů a vymezuje základní kroky finančního vzdělávání.

Role Ministerstva financí zahrnuje implementaci finančního vzdělávání do rámcových vzdělávacích programů (dále jen RVP) pro základní a střední vzdělávání, které jsou vydávány MŠMT. Dále pro navazující školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), které jsou vydávány řediteli škol.

MŠMT je odpovědné za zavedení RVP, které jsou důležité pro vytvoření ŠVP na jednotlivých školách. MŠMT je odpovědné za implementaci standardů finanční gramotnosti do RVP podle věkové kategorie žáků za účelem posílení finanční gramotnosti.

VÚP je odpovědné za vytvoření koncepce předškolního, základního, gymnaziálního a speciálního vzdělávání. VÚP vytváří RVP pro jednotlivé úrovně vzdělávání a implementuje je do školní praxe. VÚP prověřuje tvorbu a realizaci ŠVP a poskytuje školám metodickou podporu. NÚOV je odpovědné za vytvoření koncepce a strategie pro střední odborné vzdělávání.

MPO poskytuje finanční podporu pro spotřebitelské a další organizace formou dotací pro realizaci vybraných projektů, které rozvíjí finanční vzdělávání. (14)

3.8.4 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) byla založena 14. 12. 1960. Jedná se o sdružení členských států s tržním hospodářstvím. OECD má 34 členských zemí. Organizace poskytuje statistiky, ekonomická a společenská data, analyzuje a předpovídá ekonomický vývoj a provádí výzkum společenské změny a vyvíjející se trendy v obchodu, životním prostředí, zemědělství, rozpočtové politice.

V roce 2003 byl zahájen projekt finančního vzdělávání v rámci OECD. Projekt byl zahájen, kvůli negativním důsledkům nízké finanční gramotnosti obyvatel členských zemí. V červnu 2006 byl projekt akceptován ministry financí sdružení nejvyspělejších států světa G8 s důrazem na zvýšení znalostí obyvatel k efektivnějšímu využívání finančních služeb.

V roce 2008 OECD rozšířila původní projekt o Mezinárodní síť pro finanční vzdělávání, jejímž cílem je zvýšení celosvětového povědomí o finančním vzdělávání a pomoc při vytváření národních strategií členských států v této oblasti. V tomto roce byl vytvořen mezinárodní web pro finanční vzdělávání. Web představuje první mezinárodní databázi finančního vzdělávání. Web obsahuje přes 120 programů ze 70 států a usnadňuje mezinárodní spolupráci. (10)

3.8.5 Cílové skupiny

Finanční vzdělávání by mělo zasáhnout všechny obyvatele České republiky. S ohledem na efektivnost lze hlavní aktivity zaměřit na prioritní cílové skupiny. Podle Národní strategie do prioritní cílové skupiny patří žáci základních a středních škol, nezaměstnaní, kteří jsou registrovaní na Úřadu práce České republiky, příjemci pomoci v hmotné nouzi a senioři. (13)

3.8.6 Dvoupilířová struktura finančního vzdělávání

Dlouhodobý proces finančního vzdělávání má za úkol zasáhnout celou populaci. Kvůli zásadním rozdílům ve vzdělávání žáků a dospělých je zavedeno vzdělávání počáteční a další. *„Počátečním vzděláváním se rozumí předškolní vzdělávání, základní vzdělávání, střední vzdělávání, vzdělávání v konzervatoři a vyšší odborné vzdělávání a uskutečňované*

podle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a studium akreditovaných studijních programech uskutečňovaných podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, vysokými školami nebo jejich součástmi.“ (1, str. 16) (1)

Počáteční vzdělávání zřizuje stát prostřednictvím předškolního, základního a středního vzdělávání, vzdělávání v konzervatoři a vybraných oborů vyššího odborného a vysokoškolského vzdělávání. Garantem je zejména MŠMT a odbornou podporu poskytuje MF. (13)

„Dalším vzděláváním se rozumí vzdělávací aktivity, které nejsou počátečním vzděláváním, bývají označovány také jako vzdělávání celoživotní.“ (15, str. 16) Vzdělávací aktivity jsou rozděleny podle cílových skupin.

Vzdělávání prioritních cílových skupin zřizuje stát, a to zejména Ministerstvo práce a sociálních věcí, MŠMT a Ministerstvo vnitra a odbornou podporu poskytuje MF. Vzdělávání ostatních cílových skupin zřizuje soukromý sektor, a to zejména profesní a spotřebitelská sdružení, neziskové organizace, vzdělávací instituce a média. (13)

3.8.7 Standardy finanční gramotnosti

Standardy finanční gramotnosti popisují cílový stav úrovně finanční gramotnosti pro základní vzdělávání a pro střední vzdělávání. Standardy finanční gramotnosti z roku 2007 jsou součástí Systému budování finanční gramotnosti na základních a středních školách. Standardy jsou vytvořeny mezirezortní skupinou MF, MŠMT, VÚP, NÚOV a Asociací obchodních akademií.

V první fázi byli pro počáteční vzdělávání vymezeny tři standardy finanční gramotnosti podle cílových skupin:

- Standard finanční gramotnosti pro žáka 1. stupně základní školy.
- Standard finanční gramotnosti pro žáka 2. stupně základní školy,
- Standard finanční gramotnosti pro žáka střední školy, který odpovídá standardu dospělého občana.

V roce 2017 Ministerstvo financí zveřejnilo aktualizovaný standard finanční gramotnosti. V aktualizované verzi standardu finanční gramotnosti došlo k posílení témat bezhotovostního placení, ochraně osobních údajů, posouzení nabídky služeb a zboží, sestavení rozpočtu a porovnání majetku a závazků, úročení, posouzení finančních produktů, krátkodobého a dlouhodobého plánování a rizika dosažení cílů, zabezpečení na stáří, vznik a rizika půjček, důsledky nesplácení a řešení zadlužení a předlužení. (16) (17)

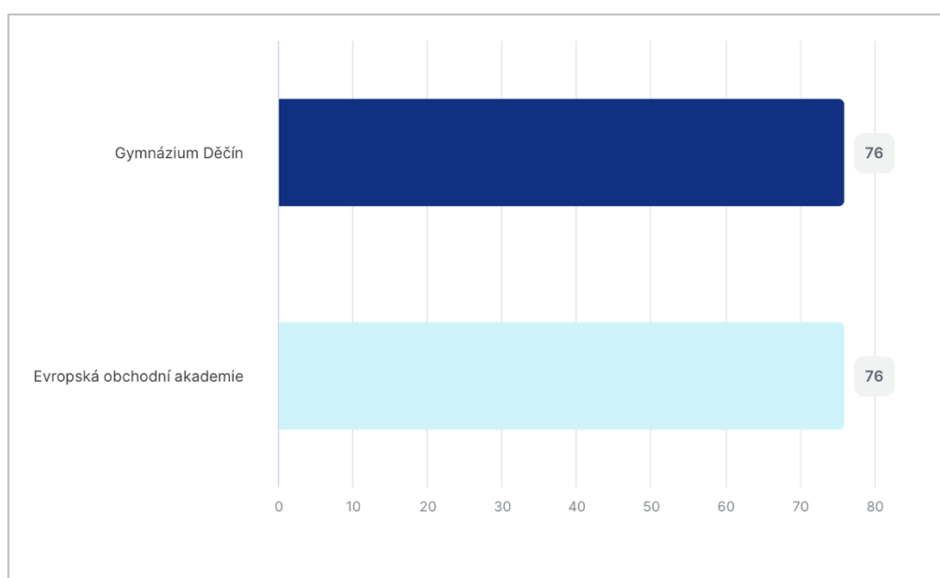
4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na výzkum úrovně finanční gramotnosti studentů gymnázia a obchodní akademie. Výzkum probíhal na základě dotazníkového šetření a skládal se z 18 otázek v papírové podobě. Otázky 1-3 se týkají rozdělení studentů podle školy a ročníku v jakém momentálně studují. Dále zde je zařazena otázka týkající se školy a předávaných informací ohledně finanční gramotnosti. Otázky 4-18 se týkají základních pojmů z oblasti finanční gramotnosti. Výsledky dotazníkového šetření jsou vyhodnoceny pomocí grafů a komentářů.

4.1 Rozdělení respondentů

Otázka číslo 1 – Na jaké střední škole studujete?

Graf 1 Rozdělení studentů podle škol

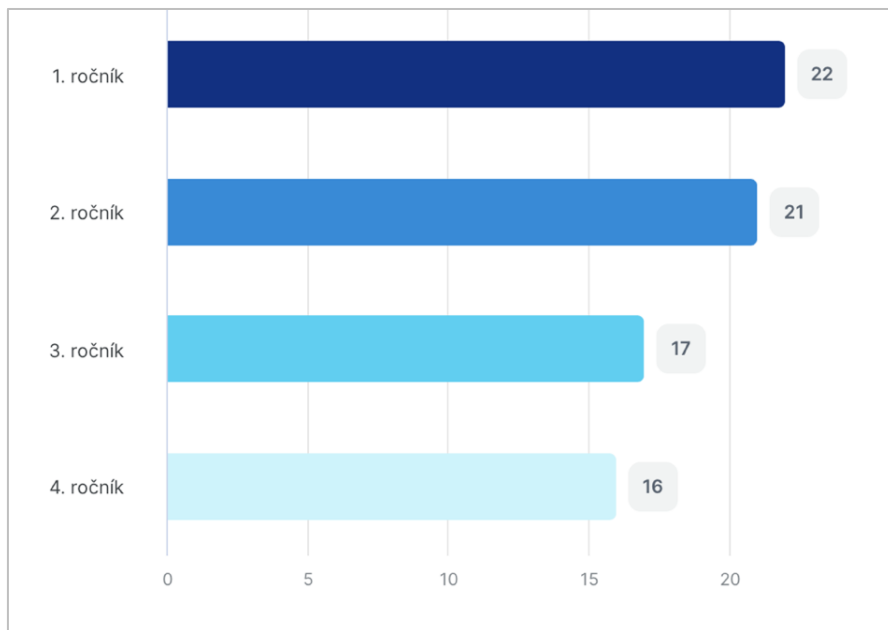
Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 152 studentů. Z toho 76 studentů z Gymnázia Děčín a 76 studentů z Evropské obchodní akademie v Děčíně.

Otázka číslo 2–V jakém ročníku studujete?

Celkový počet studentů je rozložen do všech ročníků. Dotazníkového šetření se tedy účastnili studenti 1. – 4. ročníku. Největší zastoupení zde mají studenti z prvního ročníku, kterých je dohromady 48 ze 152 studentů z obou škol.

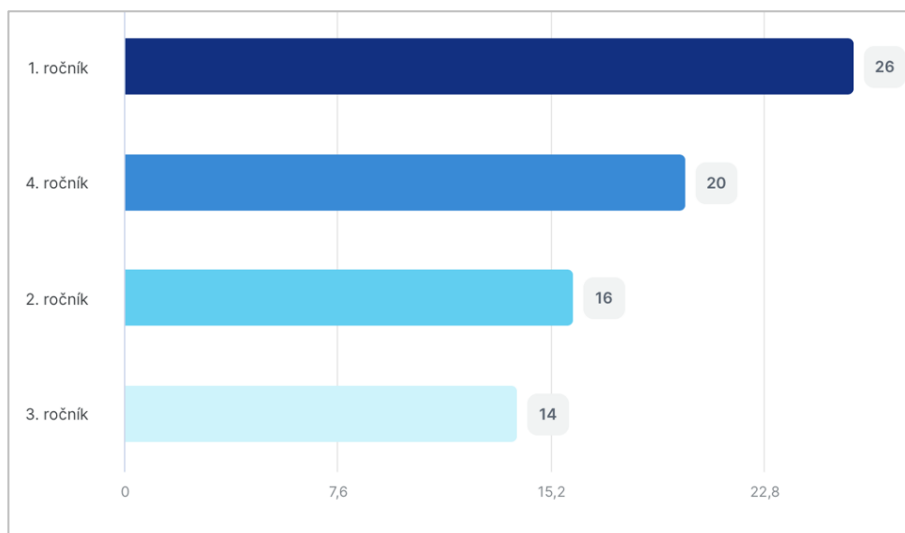
Graf 2 Členění studentů Gymnázium

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Z Gymnázia Děčín dotazník vyplnilo 76 studentů. Nejvíce studentů a to 22 (tj. 28,9 %) je v prvním ročníku. Dále se dotazníkového šetření zúčastnilo 21 studentů (tj. 27,6 %) z druhého ročníku, 17 studentů (tj. 22,3 %) ze třetího ročníku a 16 studentů (tj. 21,2 %) z čtvrtého ročníku.

Graf 3 Členění studentů Obchodní akademie

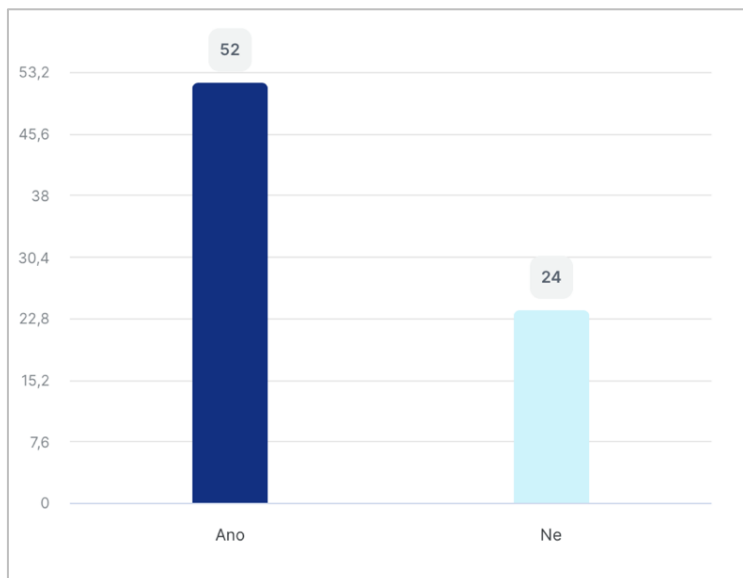
Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Na Evropské obchodní akademii dotazník vyplnilo celkem 76 studentů. Největší zastoupení studentů je v 1. ročníku a to 26 studentů (tj. 34, 2 %). Dále dotazník vyplnilo 20 studentů (tj. 26, 3 %) ze čtvrtého ročníku, 16 studentů (tj. 21, 1 %) z druhého ročníku a 14 studentů (tj. 18, 4 %) ze třetího ročníku.

Otázka číslo 3 – Máte nějaké informace ohledně finanční gramotnosti ze školy?

Tato otázka je do dotazníkového šetření zařazena pro zjištění stavu výuky finanční gramotnosti na školách.

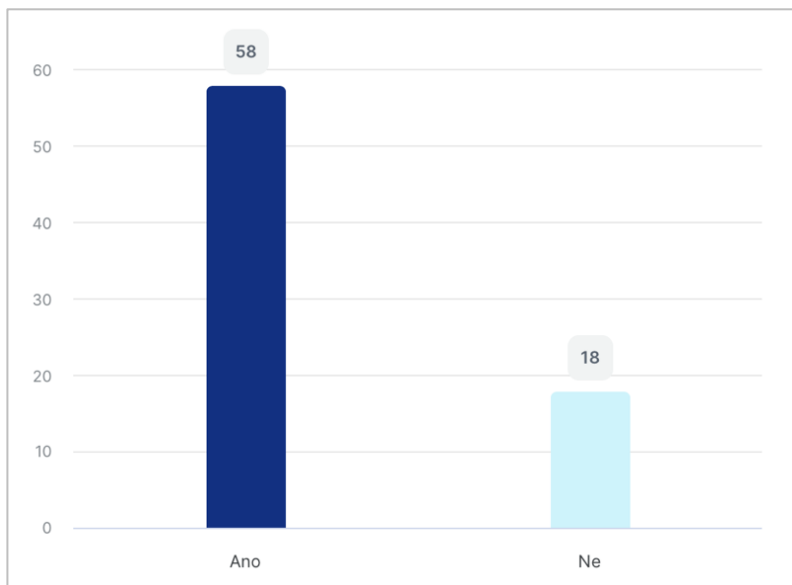
Graf 4 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 3

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Větší část studentů Gymnázia Děčín odpověděla, že mají nějaké informace ohledně finanční gramotnosti ze školy, a to i přes to, že na škole není samostatně vyučována. Konkrétně 52 studentů (68, 4 %) uvedlo, že má informace ze školy a 24 studentů (31, 6 %) uvedlo, že žádné informace nemá.

Graf 5 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č.3

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Na Evropské obchodní akademii více než polovina studentů odpověděla, že dostává informace ohledně finanční gramotnosti ze školy i přes to, že se tu předmět finanční gramotnost samostatně nevyučuje. Přesněji 58 studentů (tj. 76,3 %) odpovědělo na otázku číslo 3 kladně a 18 studentů (tj. 23,7 %) záporně.

Z odpovědí studentů je patrné, že obě školy jsou na obdobné úrovni, co se týče předávání informací ohledně finanční gramotnosti. Na obou školách více než 50 studentů uvedlo, že ze školy informace dostávají. Na Evropské obchodní akademii tuto odpověď uvedlo o 6 studentů více než na Gymnáziu Děčín. Tento vyšší počet kladných odpovědí lze přikládat výuce ekonomiky, ve které jsou pojmy finanční gramotnosti zahrnuty, jelikož finanční gramotnost se řadí do širší ekonomické gramotnosti.

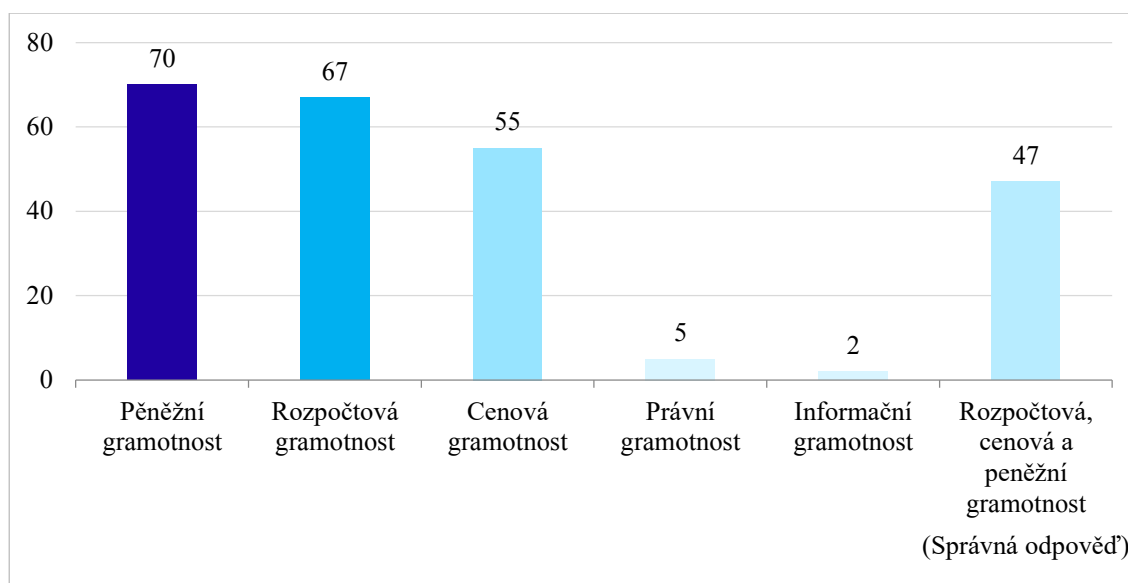
4.2 Vyhodnocení jednotlivých otázek

Otázka číslo 4 - Které dílčí složky jsou zahrnuty v definici finanční gramotnosti?

U této otázky měli studenti na výběr více odpovědí. Správnou odpovědí je peněžní, cenová a rozpočtová gramotnost. Otázka byla do dotazníkového šetření zahrnuta, aby bylo

zjištěno, zda studenti mají základní znalost o definici finanční gramotnosti. Právě dílčí složky jsou zmiňovány v každé uváděné definici.

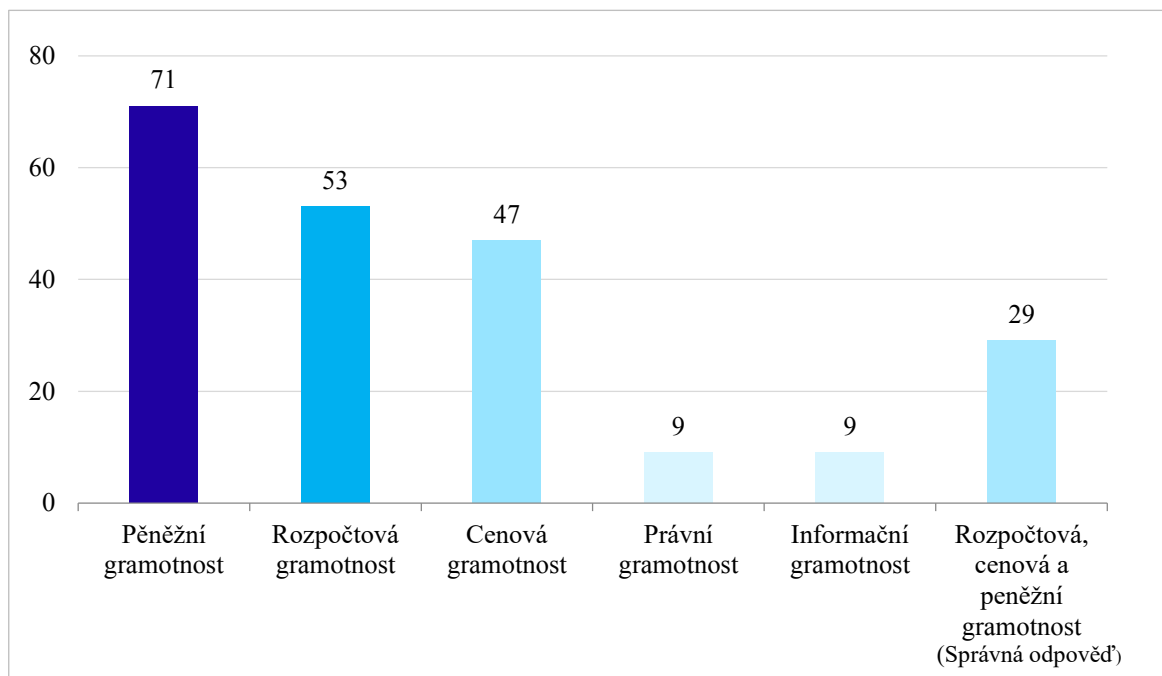
Graf 6 Přehled odpovědí Gymnázium – Otázka č. 4

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky studenti mohli zvolit více správných odpovědí. Podle nejčastěji uváděných odpovědí je patrné, že studenti mají přehled, které dílčí složky do definice patří. Nejčastěji volili peněžní gramotnost, a to 70 studentů, a 67 studentů zaškrtnulo gramotnost rozpočtovou. Cenovou gramotnost zaškrtnulo 55 studentů. Informační gramotnost zaškrtnulo 5 studentů a právní gramotnost zvolili 2 studenti. Správnou odpověď, a to tedy všechny tři gramotnosti zvolilo 47 studentů (tj. 62 %).

Graf 7 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 4

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

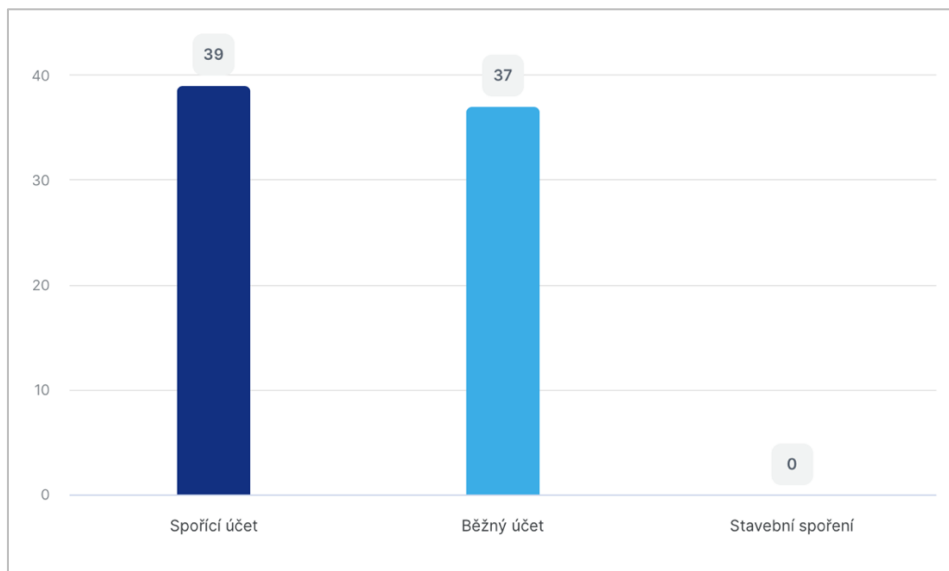
Nejvíce studentů zvolilo odpověď peněžní gramotnost, a to 71. Dále 53 studentů zvolilo gramotnost rozpočtovou a gramotnost cenovou zvolilo 47. Dále 9 studentů zvolilo právní gramotnost a informační gramotnost zvolilo také 9 studentů. Pouze 29 studentů (tj. 38 %) odpovědělo na tuto otázku správně a zvolili všechny tři gramotnosti.

U této otázky lze zaznamenat, že studenti z obou škol nejčastěji volili peněžní, rozpočtovou a cenovou gramotnost. Dále menší počet studentů na obou školách zvolilo dvě gramotnosti, které v definici nejsou vůbec zahrnuty. Vyšší počet správných odpovědí uvedlo Gymnázium Děčín, kde správně odpovědělo o 18 studentů více.

Otázka číslo 5 - Který finanční produkt slouží k vytvoření krátkodobé rezervy?

Správnou odpovědí na otázku číslo pět je spořicí účet. Tato otázka slouží k zjištění, zda studenti při výběru, kam krátkodobou rezervu uložit přemýšlí nad jejím zhodnocením a dostupností.

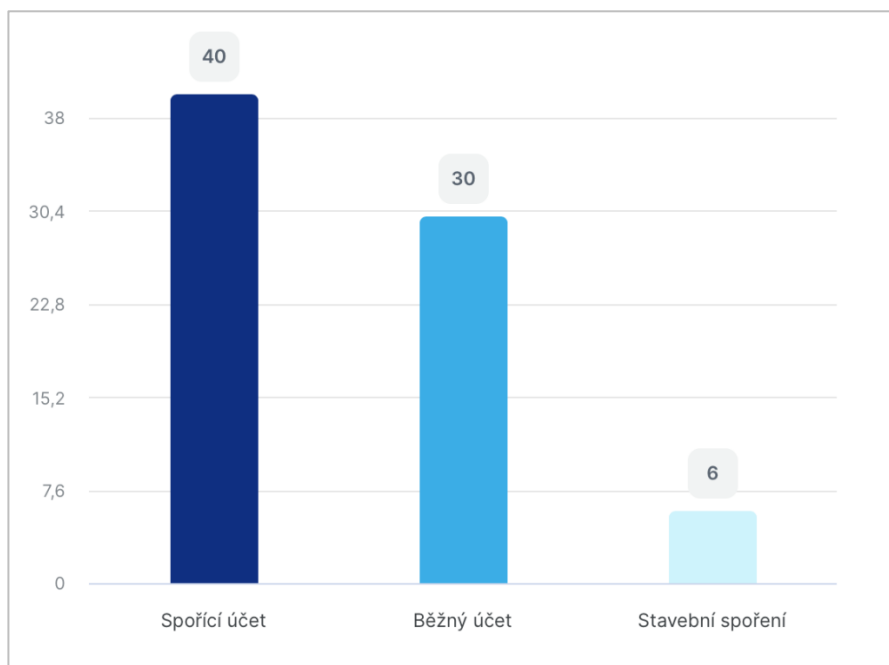
Graf 8 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Nejčastěji studenti udávali odpověď spořicí účet, a to 39 studentů (tj. 51,3 %) a 37 studentů (tj. 48,7 %) běžný účet. Žádný ze studentů nezvolil stavební spoření. Správnou odpovědí je spořicí účet. Zde se lze domnívat, že studenti vědí, že krátkodobá rezerva má být dostupná ihned, a proto nikdo z nich nevolil odpověď stavební spoření.

Graf 9 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

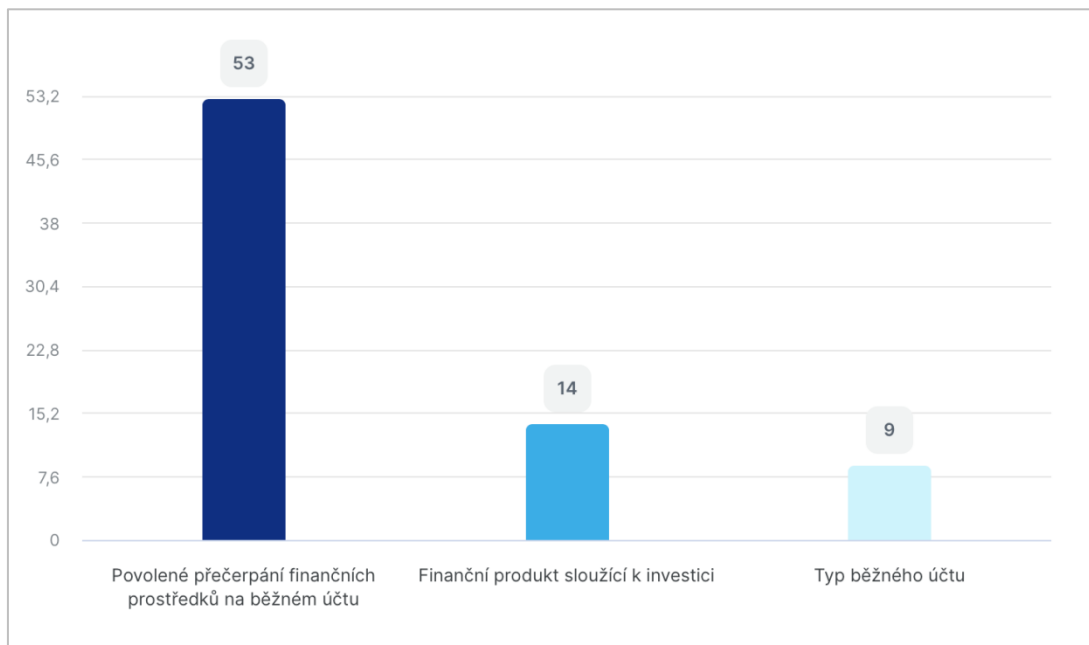
Na otázku číslo pět odpovědělo 40 studentů (tj. 52,6 %) správně a zvolilo odpověď spořicí účet. Druhou nejčastější odpovědí byl běžný účet, který zvolilo 30 studentů (tj. 39,5 %). Pouze 6 studentů (tj. 7,9 %) zvolilo další špatnou odpověď, a to stavební spoření, které slouží k dlouhodobému spoření. U této otázky se lze domnívat, že studenti, kteří zvolili odpověď běžný účet nebrali v potaz, možnost zhodnocení krátkodobé rezervy.

U této otázky odpovědělo správně více studentů z Evropské obchodní akademie v porovnání s Gymnáziem Děčín. Jedná se o rozdíl jedné správné odpovědi. Žádný student z gymnázia nezvolil stavební spoření na rozdíl od obchodní akademie, kde tuto odpověď zvolilo 6 studentů. Stavební spoření slouží spíše k vytvoření dlouhodobé rezervy, jelikož peníze lze bez poplatku vybrat až za několik let.

Otázka číslo 6 – Co je to kontokorent?

Správnou odpovědí na otázku číslo šest je povolené přecherpání finančních prostředků na běžném účtu. Otázka na kontokorent zde byla zařazena, jelikož se jedná o nejnabízenější produkt, který se pojí s běžným účtem. Ovšem při špatném používání může spotřebitele dostat do problémů.

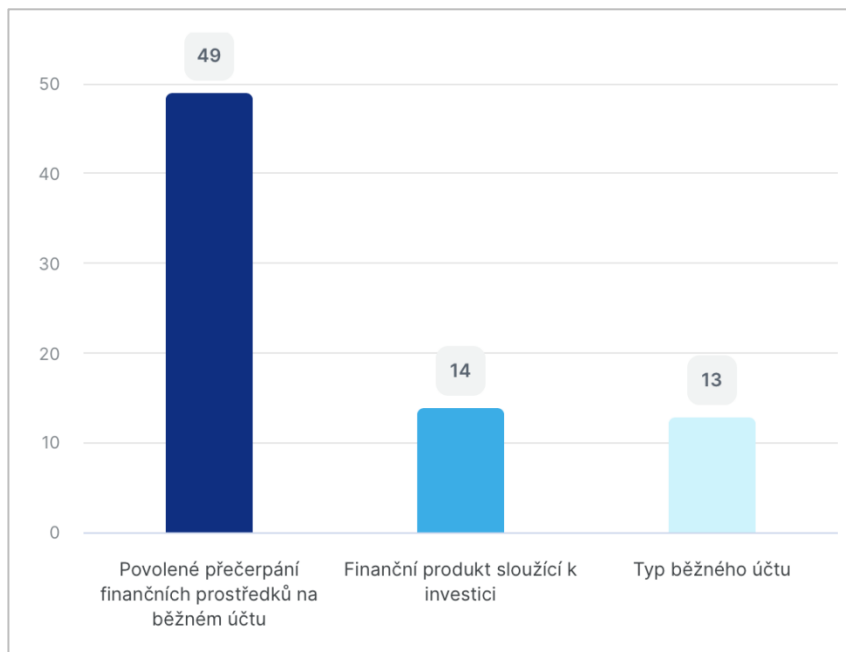
Graf 10 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 6

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U otázky číslo šest nejvíce studentů odpovědělo správně. Konkrétně 53 studentů (tj. 69, 7 %) uvedlo, že kontokorent je povolené přečerpání finančních prostředků na běžném účtu. Dále 14 studentů (tj. 18, 4 %) uvedlo, že je to finanční produkt sloužící k investici a 9 studentů (tj. 11, 8 %) si myslí, že se jedná o typ běžného účtu.

Graf 11 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 6

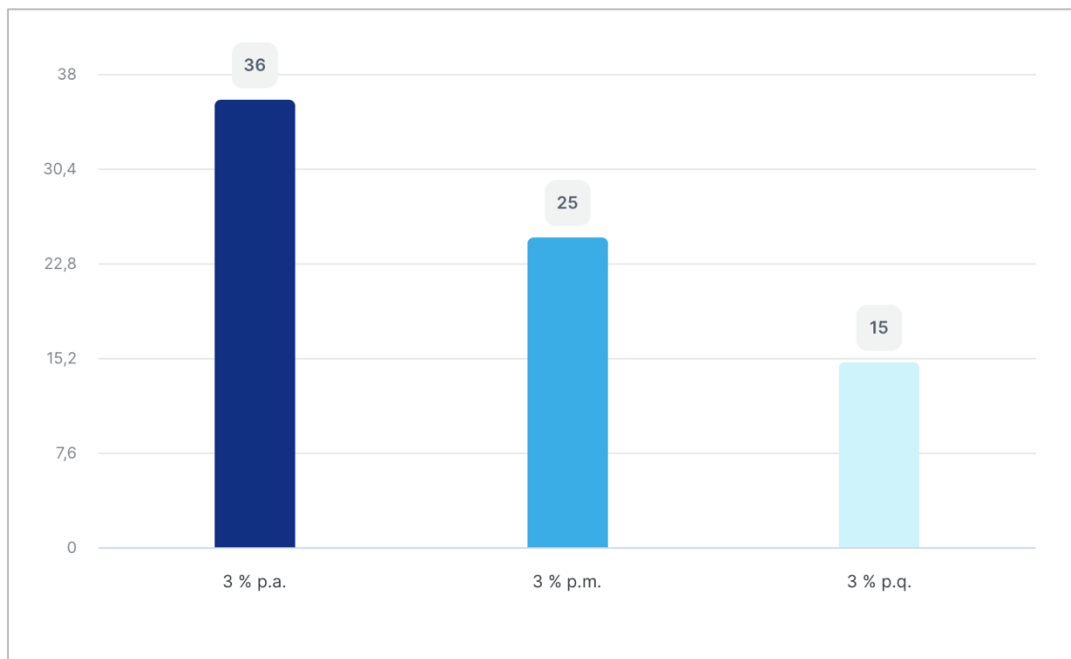
Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U otázky číslo šest nejvíce studentů zvolilo správnou odpověď. Konkrétně 49 studentů (tj. 64,5 %) vědělo, že kontokorent je povolené přečerpání finančních prostředků na běžném účtu. Dále 14 studentů (tj. 18,4 %) si myslí, že kontokorent je finanční produkt sloužící k investici a 13 studentů (tj. 17,1 %) si myslí, že je to typ běžného účtu.

Otázka číslo 7 – Spotřebitel uvažuje o půjčce na 3 roky a více. Která úroková sazba je pro něj nejvýhodnější?

Správnou odpovědí jsou 3 % p.a. Tato otázka se zaměřuje na výběr úrokové sazby. Stále více lidí využívá kontokorent, spotřebitelské úvěry a hypoteční úvěry. U těchto produktů je právě úroková sazba jedním z porovnatelných ukazatelů pro výběr nejvýhodnější nabídky. Neznalost členění sazby podle období, za které se platí může spotřebitel zaplatit více peněz.

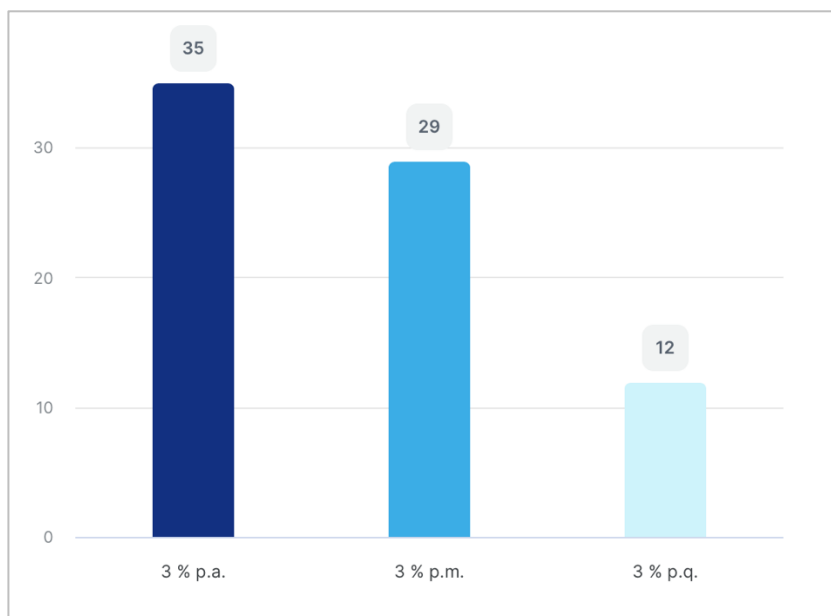
Graf 12 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 7

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Nejvíce studentů volilo správnou odpověď 3 % p.a. a to konkrétně 36 studentů (tj. 47,4 %). Dále 25 studentů (tj. 32,9 %) zvolilo 3 % p.m. A 15 studentů (tj. 19,7 %) zvolilo odpověď 3 % p.q. Zde lze předpokládat, že studenti nevěděli, co dané zkratky znamenají.

Graf 13 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 7

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky nejvíce studenti odpovídali správně a to 3 % p.a. Konkrétně 35 studentů (tj. 46, 1 %). Druhou nejčastější odpovědí jsou 3 % p.m., kterou zvolilo 29 studentů (tj. 38, 2 %). Dále 12 studentů (tj. 15,8 %) zvolilo odpověď 3 % p.q. Dohromady špatnou odpověď zvolilo 41 studentů (tj. 53, 9 %). V tomto případě tedy více než polovina studentů odpověděla špatně i přes to, že se jedná o jeden ze základních a velice důležitých ukazatelů při žádosti o úvěr díky kterému je možné zjistit od jaké společnosti je pro nás úvěr nejvýhodnější.

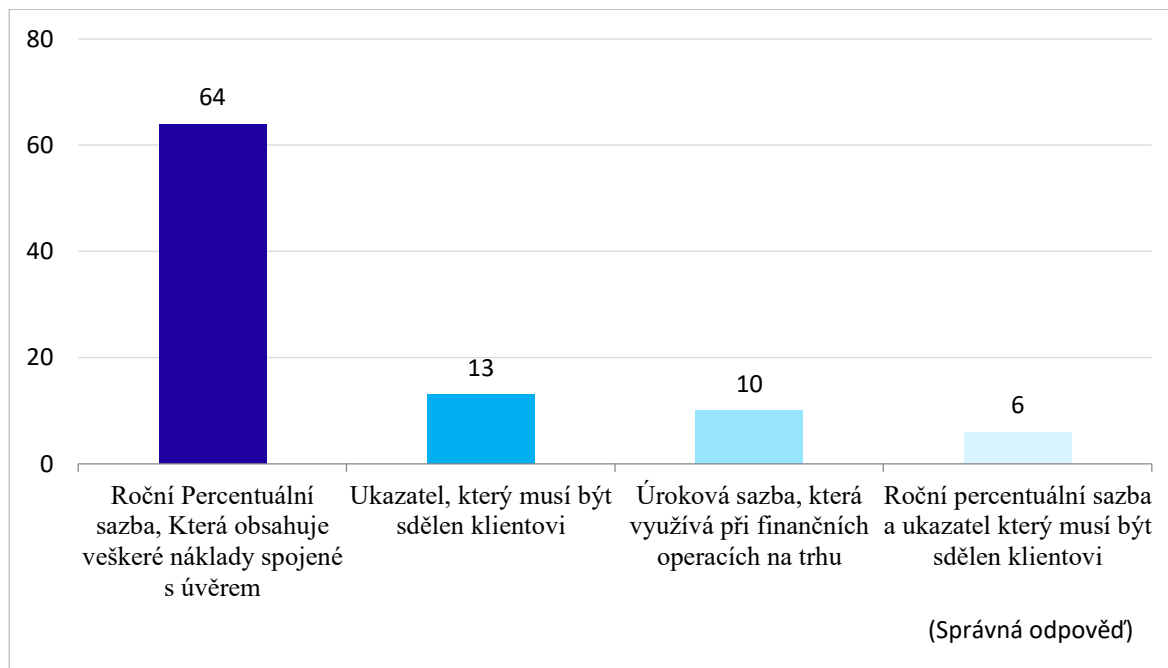
Správnou odpověď zde uvedlo podobné množství z obou škol. Celkem 36 studentů z gymnázia a 35 studentů z obchodní akademie uvedli 3 % p.a. Dále větší část studentů z obou škol volila 3 % p.m., přičemž by spotřebitel musel úroky platit každý měsíc. Nejméně studentů se domnívá, že nejvýhodnější úročení jsou 3 % p.q., kde by spotřebitel platil úrok každé čtvrtletí. Lze se domnívat, že studenti nemají povědomí o tom, co tyto zkratky znamenají.

Otázka číslo 8 – Co je to RPSN?

Studenti měli na výběr z více možností odpovědí. Správnou odpovědí je ukazatel, který musí být sdělen klientovi a roční procentuální sazba, která obsahuje všechny náklady

spojené s úvěrem. Tato otázka byla do dotazníku zařazena, jelikož se jedná o důležitý ukazatel při žádosti o úvěr. Znalost tohoto pojmu je velice důležitá a nápomocná při výběru instituce u které si spotřebitel bude žádat o úvěr.

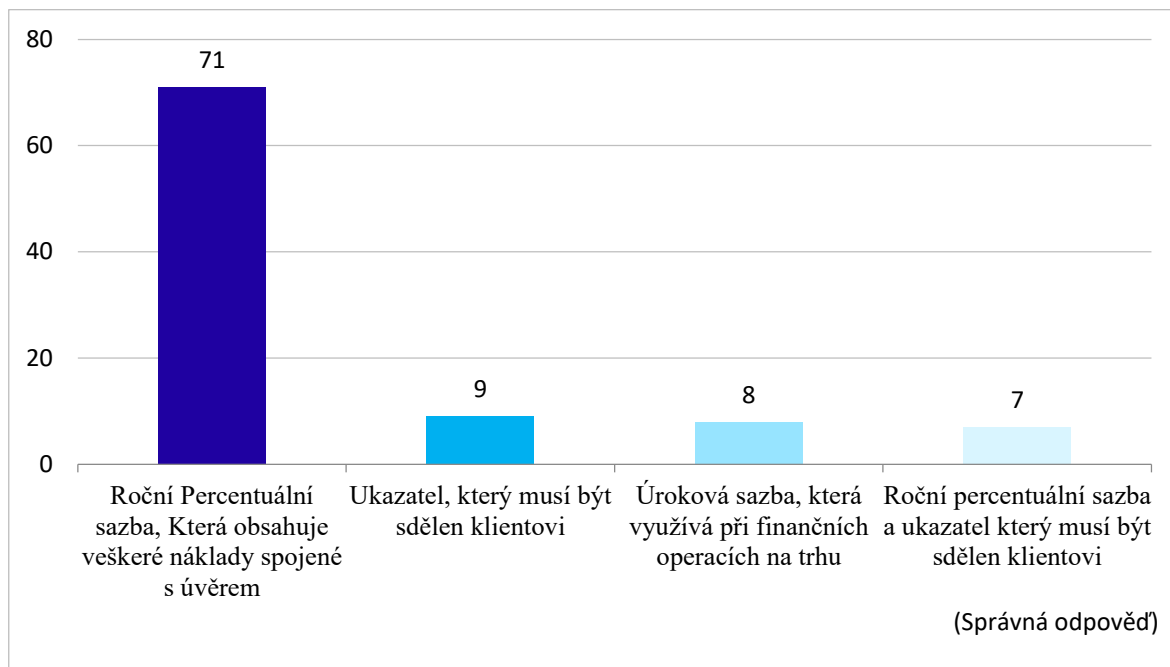
Graf 14 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 8

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Jednu ze správných odpovědí u této otázky zvolilo 64 studentů a to, že RPSN je roční procentuální sazba, která obsahuje veškeré náklady spojené s úvěrem. Dále 13 studentů uvedlo, že je to ukazatel, který musí být sdělen klientovi. Nejméně studentů a to 10 si myslí, že je to úroková sazba, která se využívá při finančních operacích na trhu. Pouze 6 (tj. 8 %) studentů odpovědělo zcela správně, a to zvolením odpovědi „roční procentuální sazba, která obsahuje veškeré náklady spojené s úvěrem a ukazatel, který musí být sdělen klientovi.“

Graf 15 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 8

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

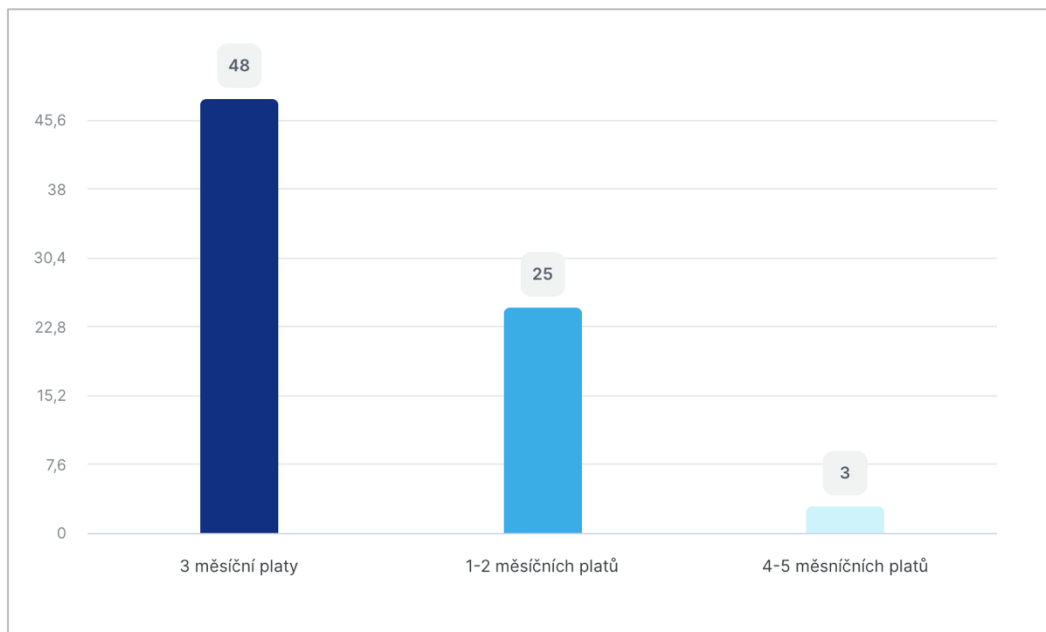
Většina studentů, konkrétně 71 odpovědělo, že RPSN je roční procentuální sazba, která obsahuje veškeré náklady spojené s úvěrem. Pouze 8 studentů vědělo, že je to ukazatel, který musí být sdělen klientovi. Z toho jen 7 studentů (tj. 9 %) odpovědělo zcela správně a zvolili obě možnosti. Velká část studentů má povědomí o tom, co pojem RPSN znamená, ale jen malá část studentů ví, že tento ukazatel jim musí být sdělen, což může být problém v budoucnu, kdy budou žádat o úvěr.

U této otázky číslo 8 lze konstatovat, že velké množství studentů z obou škol mají povědomí o tom, co zkratka RPSN znamená. Pouze malé množství studentů si uvědomuje, že tento ukazatel musí být klientovi vždy sdělen. Zcela správně zvolilo tyto dvě odpovědi pouze 13 studentů (tj. 8,5 %) ze 152 z obou škol.

Otázka číslo 9 – Kolik měsíčních platů tvoří krátkodobou rezervu?

Správnou odpovědí jsou 3měsíční platy. Jelikož dotazník obsahuje otázku kam se mají peníze co tvoří krátkodobou rezervu ukládat, tak je zde i otázka, v jaké výši má tato rezerva být.

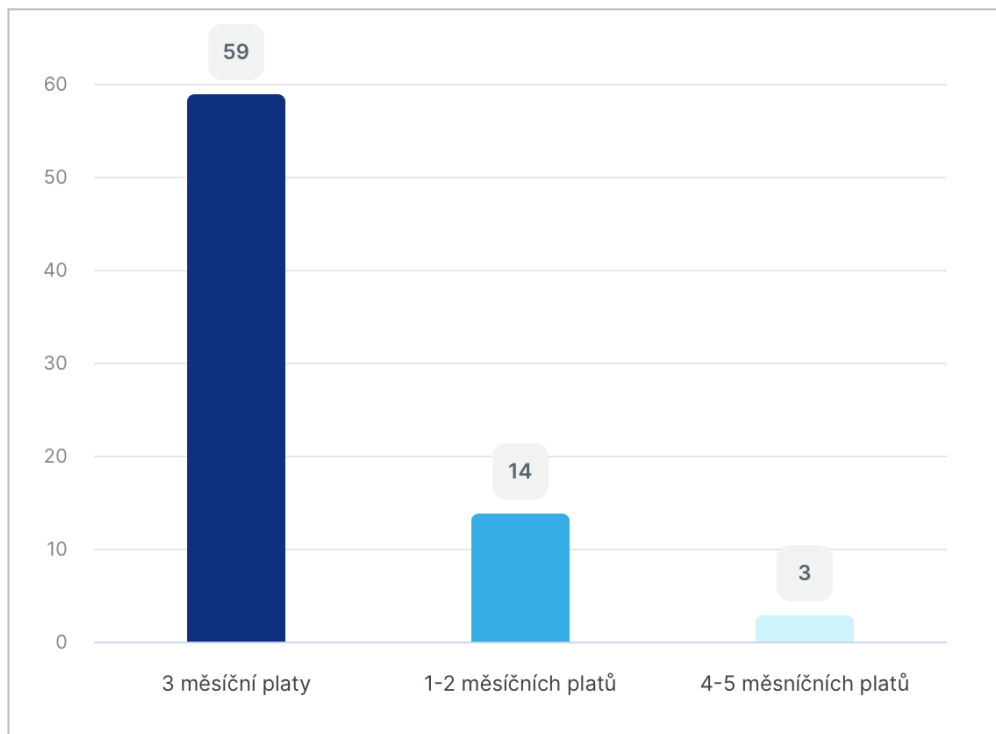
Graf 16 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 9

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Studenti u této otázky nejčastěji odpovídali správně. 48 studentů (tj. 63, 2 %) uvedlo, že krátkodobou rezervu tvoří 3 měsíční platy. Dále nejčastěji volili odpověď 1-2 měsíční platy. Tuto odpověď zvolilo 25 studentů (tj. 32, 9 %). Nejméně studentů uvedlo odpověď 4-5 měsíčních platů. Konkrétně ji zvolili 3 studenti (tj. 3, 9 %).

Graf 17 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 9

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

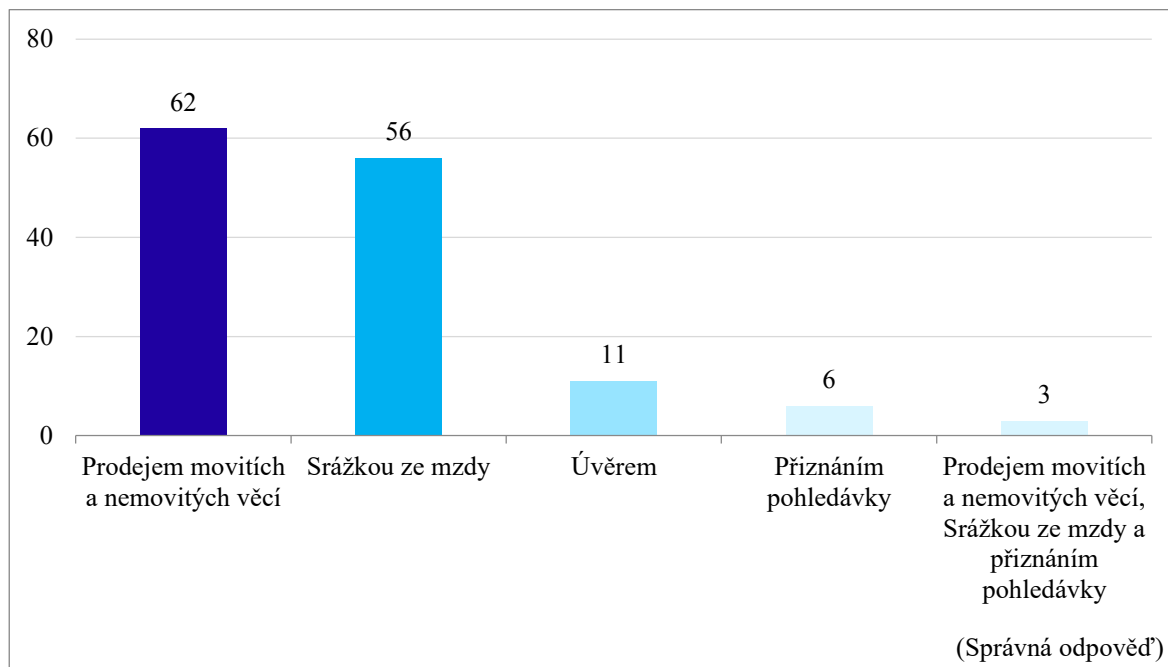
Většina studentů a to 59 (tj. 77,6 %) odpovědělo správně a to, že krátkodobou rezervu tvoří 3měsíční platy. Dále 14 studentů (tj. 18,4 %) odpovědělo, že stačí pouze 1-2 měsíční platy. Pouze 3 studenti (tj. 3,9 %) si myslí, že krátkodobou rezervu tvoří 4-5 měsíčních platů. Tento pojem by studenti měli znát, jelikož někteří po dostudování začínají vydělávat a bydlet samostatně a nenadále situace se mohou odehrát kdykoliv, proto je dobré mít finanční rezervu.

U této otázky obchodní akademie prokázala vyšší znalost v oblasti krátkodobé rezervy. Nadpoloviční většina studentů z obou škol zde odpověděla správně a zvolila odpověď 3měsíční platy.

Otázka číslo 10 – Exekuce, která ukládá zaplacení peněžní částky lze provést?

U otázky číslo deset je na výběr více správných odpovědí. Mezi správné odpovědi patří srážka ze mzdy, přiznání pohledávky, prodej movitých a nemovitých věcí. V České republice dochází k častějšímu zadlužování osob, proto je nutné znát, jak je možné tyto dluhy splatit, pokud je na dlužníka uvalena exekuce.

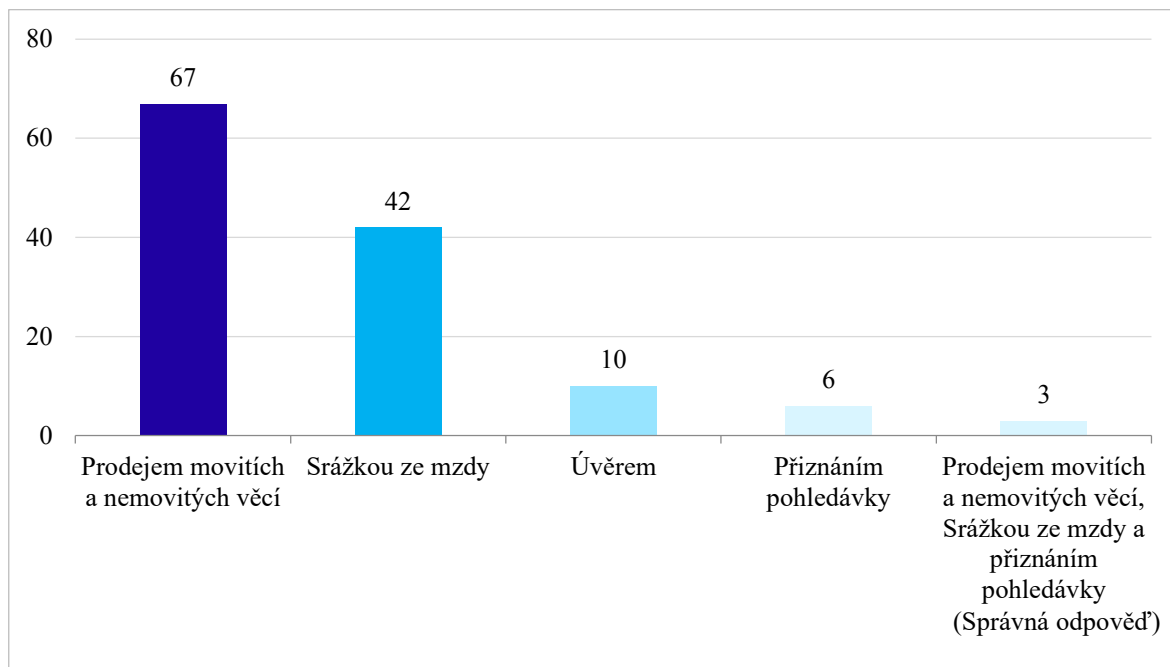
Graf 18 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 10

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky 62 studentů volilo odpověď prodejem movitých a nemovitých věcí. Dále 56 studentů zvolilo odpověď srážkou ze mzdy. Znepokojující odpovědí je úvěr, tuto odpověď zvolilo 11 studentů. Pouze 6 studentů zaškrtnulo odpověď přiznání pohledávky. Jen 3 (3,9 %) studenti odpověděli zcela správně a zvolili všechny tři správné odpovědi. Je zřejmé, že studenti mají základní znalost o splacení exekucí.

Graf 19 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 10

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Nejvíce studentů a to 67 volilo jednu ze správných odpovědí, a to prodejem movitých a nemovitých věcí. Druhou nejčastější odpovědí je srážkou ze mzdy, která je též správně, tuto odpověď zvolilo 42 studentů. Konkrétně 10 studentů zvolilo špatnou odpověď a to, že exekuci lze splatit úvěrem. Tuto odpověď zvolilo více studentů než třetí správnou. Třetí správnou odpovědí je přiznání pohledávky, kterou zvolilo pouze 6 studentů. Všechny tři správně odpovědi zvolili pouze 3 (tj. 3, 9 %) studenti. V tomto případě lze vidět, že studenti mají o splacení exekuce jen základní vědomosti.

V oblasti exekuce studenti z obou škol dosáhli velmi nízkého počtu správných odpovědí. Podle odpovědí lze vidět, že studenti obecně vědí, že se exekuce dá splatit prodejem movitých a nemovitých věcí a srážkou ze mzdy. Menší část studentů však uvedla přiznání pohledávky. Někteří studenti zde odpověděli, že exekuci lze splatit úvěrem, tato možnost je nevhodná, jelikož občan poté musí splácet úvěr a může nastat situace, kdy na splátku nemá dostatek financí.

Otázka číslo 11 – Co je životní minimum?

Tato otázka je otevřená a studenti na ní odpovídali vlastními slovy. Správná odpověď je: Životní minimum je společensky uznaná minimální hranice příjmu občana k zajištění výživy a základních potřeb. U této otázky lze za správnou odpověď považovat: Minimální částka na základní potřeby člověka a minimální částka potřebná k životu.

Tabulka 1 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 11

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
Minimální částka na základní potřeby	48	63, 1 %
Nevím	17	22, 36 %
Základní potřeby k životu	6	7, 8 %
Dávky	3	3, 9 %
Nezabavitelná část příjmu	2	2, 6 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

V této tabulce se nachází odpovědi studentů, kteří na otázku odpovídali vlastními slovy. Nejvíce studentů a to 48 (tj. 63, 1 %) uvedlo, že životní minimum je minimální částka, kterou potřebuje člověk na jeho základní potřeby. Dále 17 studentů (tj. 22, 36 %) uvedlo, že neví, co tento pojem znamená. Dále 3 studenti (tj. 3, 9 %) se domnívá, že to jsou dávky v hmotné nouzi a 2 studenti (tj. 2, 6 %) uvedli, že se jedná o nezabavitelnou část příjmu. Správnou odpověď u této otázky zapsalo 48 studentů (tj. 63 %).

Tabulka 2 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 11

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
Minimální částka potřebná k životu	40	52, 6 %
Nevím	28	36, 8 %
Minimální mzda	7	9, 2 %
Minimální částka na žití, je daná státem	1	1, 3 %

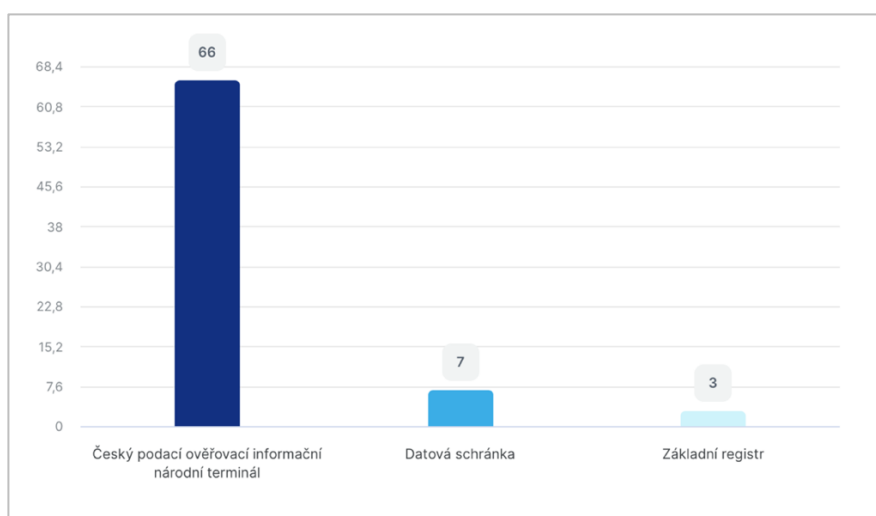
Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Nejvíce vyskytovanou odpovědí je minimální částka potřebná k životu, kterou uvedlo 40 studentů (tj. 52, 6 %). Dále 28 studentů (tj. 36, 8 %) uvedlo, že neví, co je životní minimum. Pouze 1 student (tj. 1, 3 %) uvedl, že je to minimální částka na žití a je daná státem. Správnou odpověď a to „minimální částka potřebná k životu“ uvedlo 40 studentů (tj. 53 %)

Otázka číslo 12 – Co je Czechpoint?

Správnou odpovědí je Český podací ověřovací informační národní terminál. Tato služba urychluje komunikaci mezi občanem a veřejnou správou. Lze zde získat různé výpisy z informačních systémů veřejné správy. Znalost tohoto pojmu je pro studenty důležitá do budoucna.

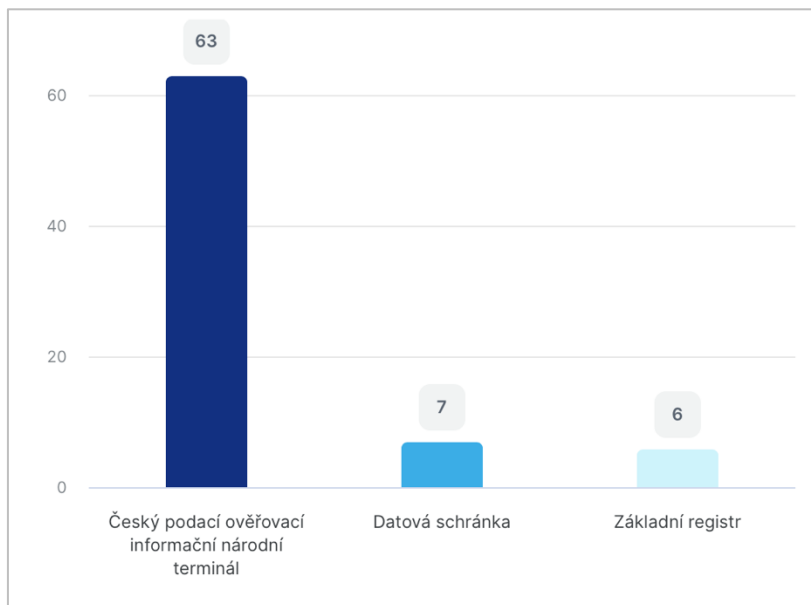
Graf 20 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 12

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky 66 studentů (tj. 86,6 %) odpovědělo správně. Dále 7 studentů (tj. 9,2 %) uvedlo, že Czechpoint je datová schránka a 3 studenti (tj. 3,9 %) zvolili odpověď základní registr.

Graf 21 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 12

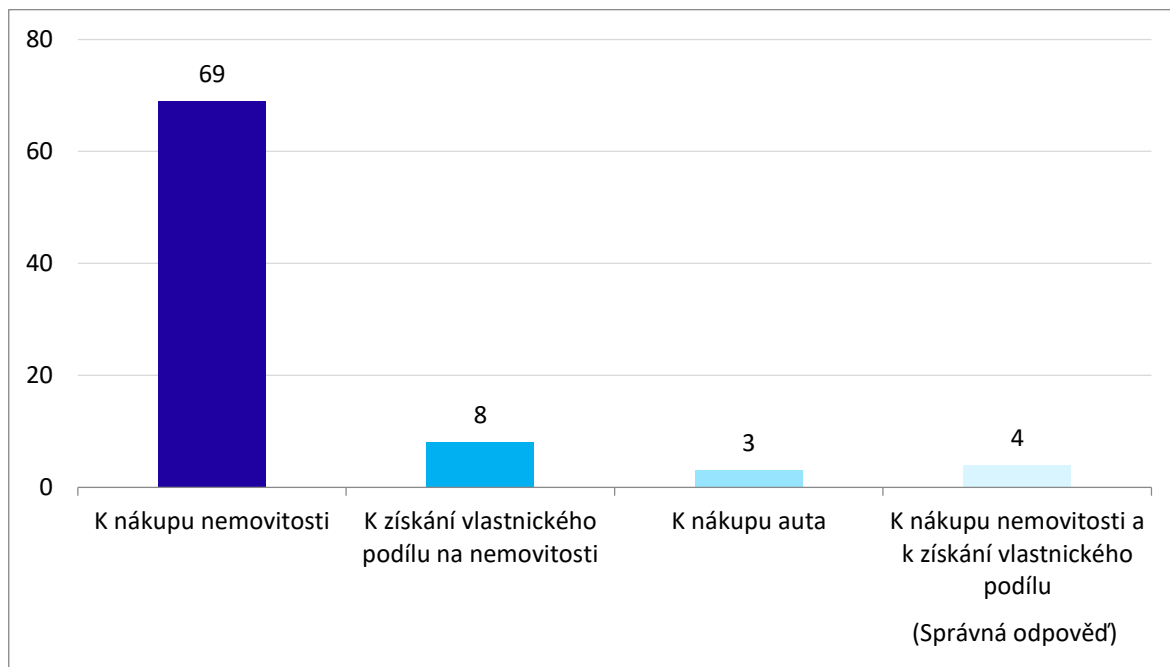
Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Na otázku číslo 12 studenti většina studentů odpověděla správně. Celkem správnou odpověď zvolilo 63 studentů (tj. 82,9 %). Dále 7 (tj. 9,2 %) studentů uvedlo, že Czechpoint je datová schránka a 6 (tj. 7,9 %) studentů uvedlo, že je to základní registr.

Otázka číslo 13 – Za jakým účelem lze využít hypoteční úvěr?

U této otázky je více správných odpovědí, a to k nákupu nemovitosti a k získání podílu na nemovitosti. V České republice většina obyvatel volí možnost vlastního bydlení před nájmem. K financování se nejčastěji využívá právě hypoteční úvěr. Proto otázka ohledně hypotečního úvěru byla zařazena do dotazníkového šetření.

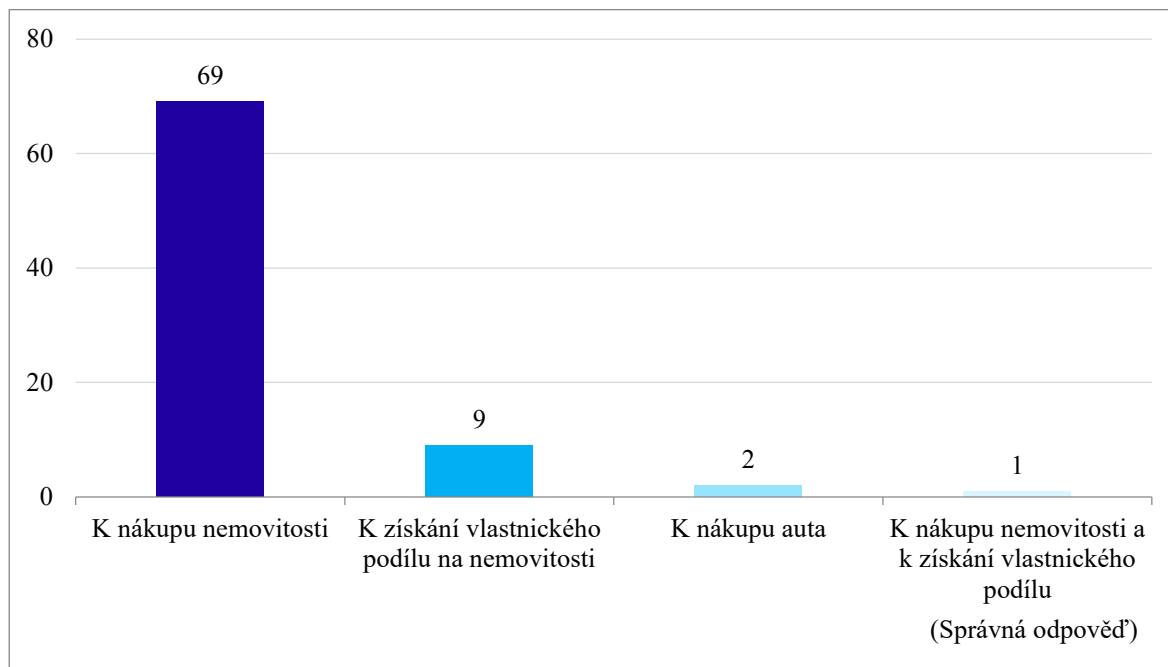
Graf 22 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 13

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U otázky číslo 13 nejvíce studentů uvedlo, že hypoteční úvěr slouží k nákupu nemovitosti. Konkrétně 69 studentů. Dále 8 studentů má povědomí o tom, že hypoteční úvěr slouží též k získání vlastnického podílu na nemovitosti. Pouze 3 studenti uvedli, že slouží k nákupu auta. Zcela správně odpověděli 4 studenti (tj. 5 %)

Graf 23 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 13

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Velký podíl studentů a to 69 odpovědělo, že hypoteční úvěr lze využít k nákupu nemovitosti. Tato odpověď je správně a jedná se o běžnou spojitost hypotečního úvěru a jeho použitím. Pouze 9 studentů vědělo, že se hypoteční úvěr využívá k získání podílu na nemovitosti. Ovšem pouze 1 (tj. 1, 3 %) student odpověděl zcela správně a zvolil obě možnosti.

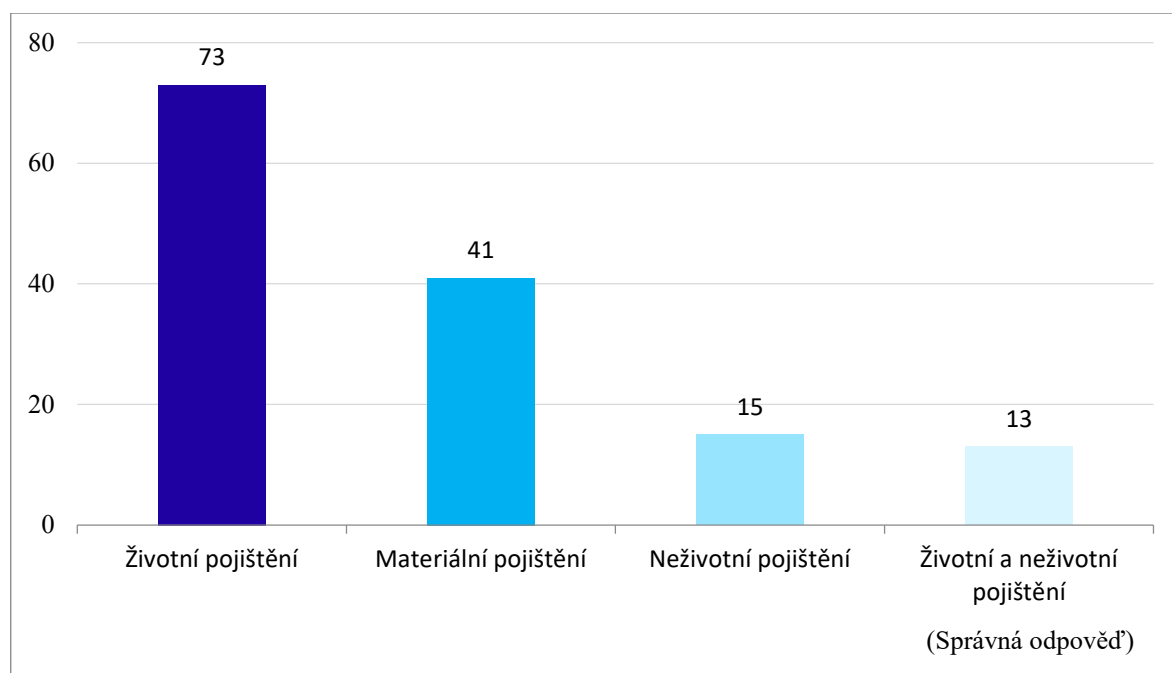
Studenti z obou škol u této otázky dosáhli nižší procentní úspěšnosti. Lze vidět, že mají základní přehled o využití hypotečního úvěru, a proto byla nejčastější odpověď nákup nemovitosti. Pouze 4 studenti (tj. 2, 6 %) z obou škol uvedli obě správné odpovědi, a to nákup nemovitosti a získání vlastnického podílu.

Otázka číslo 14 – Jak se dělí pojištění podle druhu krytí rizika?

Tato otázka má více správných odpovědí. Mezi správné odpovědi patří životní pojištění a neživotní pojištění. Pojištění na sebe přenáší riziko spojené s nenadálými událostmi, které mohou negativně ovlivnit náš život. Můžeme se setkat s několika institucemi a druhy

pojištění, které jsou nabízeny. Proto je důležité znát alespoň základní rozdělení podle druhu krytí.

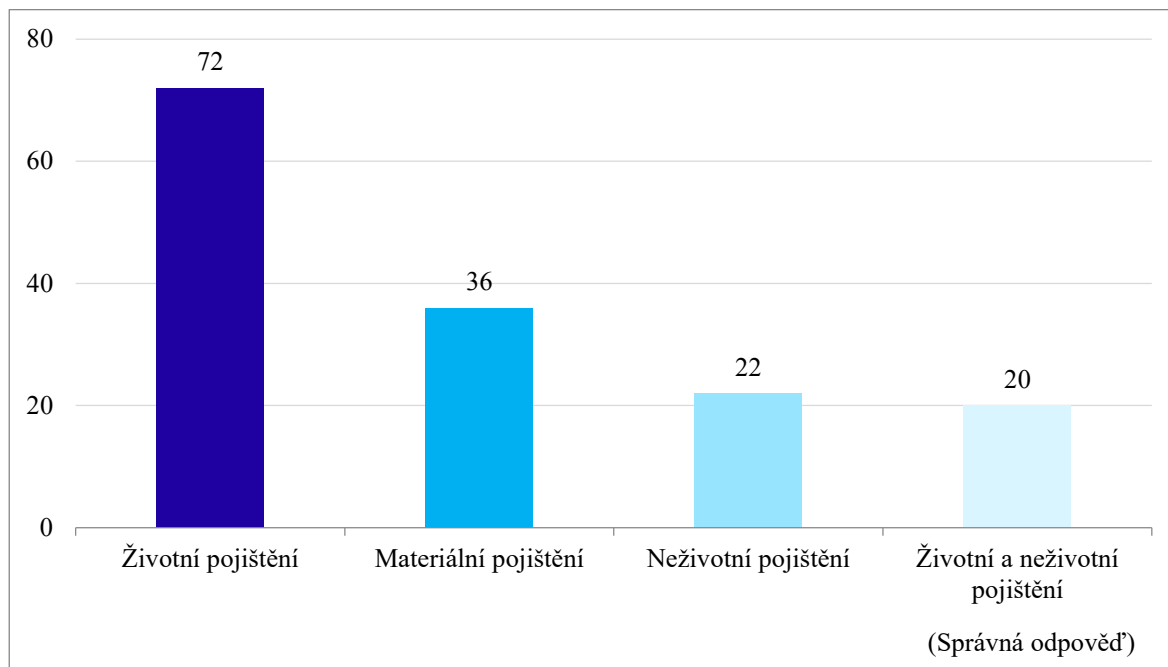
Graf 24 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 14

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Tato otázka má na výběr více správných odpovědí. Životní pojištění zvolilo 73 studentů. Materiální pojištění zvolilo 41 studentů, tato odpověď není správně. Dále 15 studentů zvolilo neživotní pojištění. Lze se zde domnívat, že studenti ví, že se dají pojistit osoby a majetek, a proto volili odpověď materiální pojištění. Zcela správně na tuto otázku odpovědělo 13 (tj. 17,1 %) studentů.

Graf 25 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 14

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

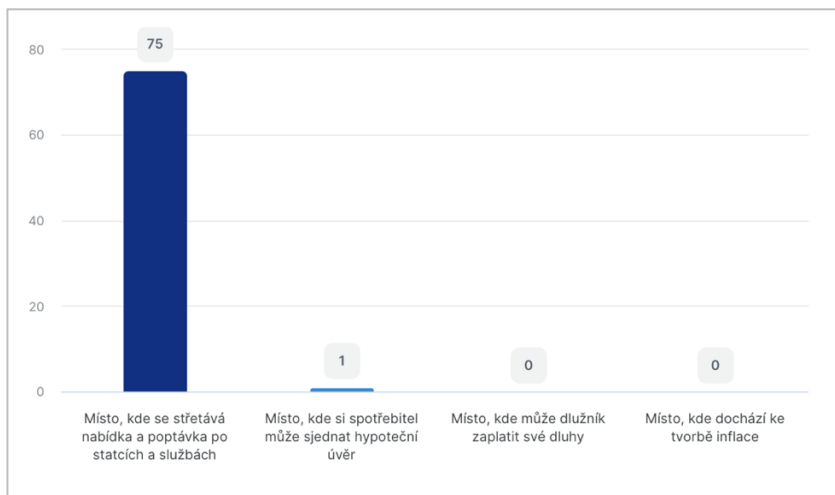
Na rozdělení pojištění odpovědělo 72 studentů volbou životního pojištění. Tato odpověď je správně. Druhou nejčastější odpovědí bylo materiální pojištění, které zvolilo 36 studentů. Tato odpověď je špatně. Neživotní pojištění zvolilo 22 studentů. Dá se předpokládat, že studenti vycházeli z obecného pohledu na rozdělení pojištění, kde se pojištění vztahuje na osobu a majetek, proto druhou nejčastější odpovědí bylo materiální pojištění. Na tuto otázku zcela správně odpovědělo pouze 20 (tj. 26,3 %) studentů.

Studenti z obou škol nejčastěji volili odpověď životní a materiální pojištění. Lze se domnívat, že studenti odpověď materiální pojištění odváděli od pojištění majetku.

Otázka číslo 15 – Co je to trh v ekonomice?

Správná odpověď je místo, kde se střetává nabídka a poptávka po statcích a službách.

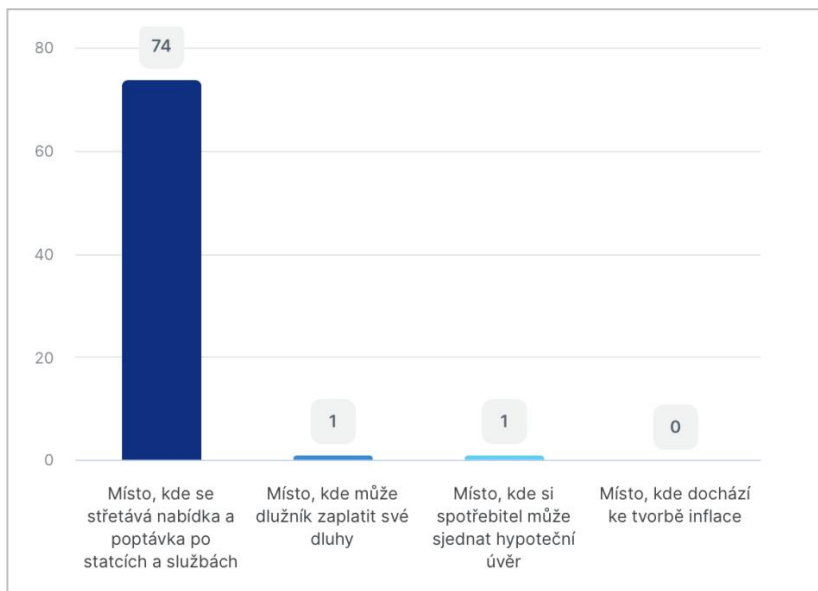
Graf 26 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 15

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U otázky číslo 15 odpovědělo 75 studentů (tj. 98, 7 %) správně. Pouze 1 student (tj. 1, 3 %) odpověděl, že trh je místo, kde si spotřebitel může sjednat hypoteční úvěr. Zde lze předpokládat, že odpověď studenti znají, jelikož se jedná o základní ekonomický pojem.

Graf 27 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 15

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U otázky naprostá většina studentů odpověděla správně a to 74 (97, 4 %) studentů zvolilo, že trh je místo, kde se střetává nabídka s poptávkou po statcích a službách. Pouze 2

studenti (tj. 2, 6 %) odpověděli špatně a zvolili jinou odpověď. Zde se může i jednat například i o chybu z nepozornosti. Velký počet správných odpovědí může být dán tím, že se jedná o základní pojem v ekonomice, která se zde vyučuje.

Otázka číslo 16 – Co vyjadřuje cena?

Na otázku číslo šestnáct studenti odpovídali vlastními slovy. Správnou odpovědí je: Cena vyjadřuje směnnou hodnotu statku nebo služby a nejčastěji je vyjádřena peněžitou částkou. U této otázky je možné za správnou odpověď považovat hodnotu, peněžní hodnotu a peněžní vyjádření statku nebo služby.

Tabulka 3 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 16

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
Hodnotu	29	38,1 %
Peněžní hodnotu	22	28,9 %
Nevím	13	17,1 %
Částka, kterou stojí daný produkt	12	15,7 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Nejvíce vyskytovanou odpovědí u této otázky je odpověď hodnota statku nebo služby. Odpověď uvedlo 29 studentů (tj. 38,1 %). Další nejčastější odpovědí je peněžní hodnota, kterou napsalo 22 studentů (tj. 28,9 %). Pouze 13 studentů (tj. 17,1 %) uvedlo odpověď „nevím“. U této otázky správnou odpověď (hodnotu, peněžní hodnotu) zapsalo 51 studentů (tj. 67 %).

Tabulka 4 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 16

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
Hodnotu	48	63 %
Peněžní vyjádření	21	28 %
Nevím	7	9 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

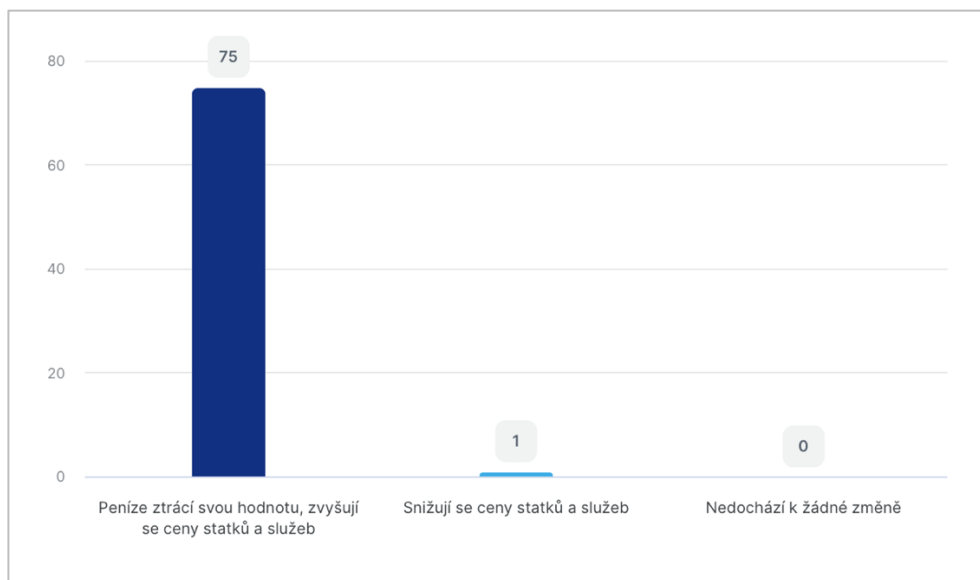
Mezi studenty se vyskytovali tyto tři odpovědi. Nejčastěji odpovídali, že cena vyjadřuje hodnotu nějakého statku nebo služby. Tuto odpověď napsalo 48 studentů (tj. 63 %). Dále odpovídali, že cena je peněžní vyjádření statku nebo služby. Tuto odpovědělo 21 studentů

(tj. 28 %). Pouze 7 studentů (9 %) napsalo, že neví, co vyjadřuje cena. Správnou odpověď (hodnotu, peněžní vyjádření) uvedlo 69 studentů (tj. 91 %).

Otázka číslo 17 – Co nastává při inflaci?

Správnou odpovědí je: peníze ztrácí svou hodnotu, zvyšují se ceny statků a služeb. Pojem inflace je jedním ze základních makroekonomických ukazatelů, proto byla zařazena do tohoto dotazníkového šetření.

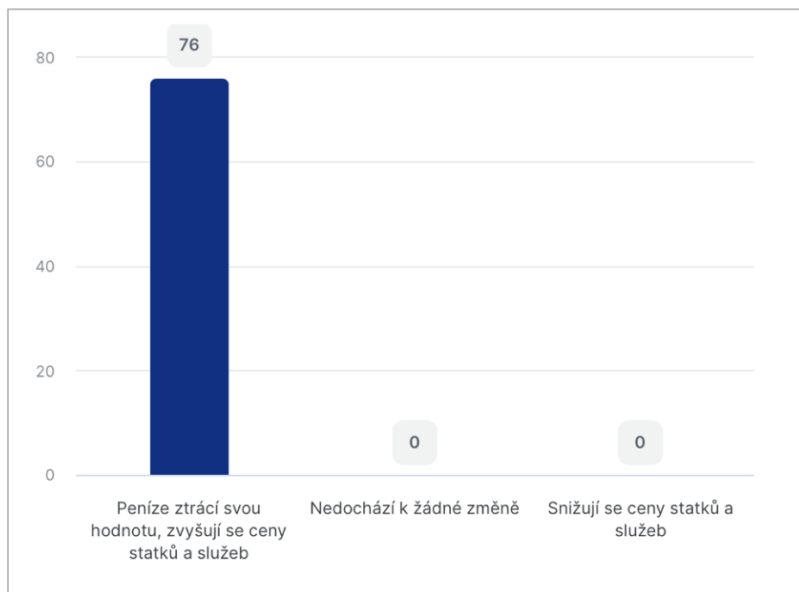
Graf 28 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 17

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky 75 studentů (tj. 98,7 %) zná pojem inflace, pouze 1 student (tj. 1,3 %) odpověděl špatně.

Graf 29 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 17

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky všech 76 (tj. 100 %) odpovědělo správně. Dá se předpokládat, že tuto odpověď znali všichni studenti, protože je to momentálně velice diskutované téma a probírá se na hodinách ekonomiky.

Otázka číslo 18 – Na spořicí účet si uložíte 1 000 Kč a máte garantovaný úrok 2 % p.m. Jaká bude výše úroku následující měsíc?

U této otázky neměli studenti možnost výběru a sami museli provést výpočet. Správnou odpovědí je 20 Kč. Výpočet byl do dotazníkové šetření zařazen, protože je součástí numerické gramotnosti. Studenti zde měli prokázat, že dokážou použít své matematické dovednosti k výpočtu jednoduchého úročení.

Tabulka 5 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 18

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
20 Kč	53	69,7 %
Nevím	17	22,4 %
200 Kč	3	3,9 %
20,4 Kč	3	3,9 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Správný výsledek zde uvedlo 53 studentů (tj. 69,7 %), takto vysoký podíl správných odpovědí lze přikládat i vysoké úrovni v matematice. Dále 17 studentů (tj. 22,4 %) uvedlo „nevím“. Dále se zde vyskytovali špatné odpovědi a to 200 Kč, které uvedli 3 studenti (3,9 %) a též 20,4 Kč ve stejném zastoupení studentů.

Tabulka 6 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 18

Nejvíce vyskytované odpovědi	Responzí	Podíl
Nevím	33	43 %
20 Kč	31	41 %
200 Kč	6	8 %
20,4 Kč	3	4 %
42 Kč	2	3 %
10 Kč	1	1 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

U této otázky nejvíce studentů napsalo „nevím“ a to celkem 33 (tj. 43 %). Další nejvíce udávanou odpovědí bylo 20 Kč, která je i správnou odpovědí, tu napsalo 31 studentů (tj. 41 %). Dále 6 (tj. 8 %) studentů napsalo odpověď 200 Kč a 3 studenti (tj. 4 %) napsali odpověď 20,4 Kč. V tomto případě se lze přiklánět k faktu, že se jedná pouze o chybu ve výpočtu nebo pouhý odhad ze strany studentů. Jednalo se o výpočet jednoduchého úročení, správný výsledek zvládla spočítat ani ne polovina studentů.

4.3 Porovnání výsledků Gymnázia Děčín s Evropskou obchodní akademií v Děčíně

Tabulka 7 Celkový přehled správných odpovědí

Otázka	Gymnázium		Obchodní akademie	
	Počet správných odpovědí	Úspěšnost v %	Počet správných odpovědí	Úspěšnost v %
Číslo 4	47	62 %	29	38 %
Číslo 5	39	51 %	40	53 %
Číslo 6	53	70 %	49	64 %
Číslo 7	36	47 %	35	46 %
Číslo 8	6	8 %	7	9 %
Číslo 9	48	63 %	59	78 %
Číslo 10	3	4 %	3	4 %
Číslo 11	48	63 %	40	53 %
Číslo 12	66	87 %	63	83 %
Číslo 13	4	5 %	1	1 %
Číslo 14	13	17 %	20	26 %
Číslo 15	75	99 %	74	97 %
Číslo 16	51	67 %	69	91 %
Číslo 17	75	99 %	76	100 %
Číslo 18	53	70 %	31	41 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle dotazníkového šetření, 2023

Úspěšnost se v této tabulce počítala jako podíl počtu správných odpovědí a počtu studentů, kteří odpovídali, dále byl výsledek zaokrouhlen na celé číslo. Nejvyšší procentní úspěšnost získali studenti z Gymnázia Děčín u otázky č. 15 a 17. Jednalo se o otázky na téma trh a inflace. Dosáhli zde 99 % úspěšnosti. Naopak nejnižší procentní úspěšnost mají studenti u otázky č. 10, která se týkala exekuce. Zde studenti dosáhli pouze 4 % úspěšnosti. Studenti z Evropské obchodní akademie nejvyšší procentní úspěšnost získali u otázky č. 17. Dosáhli zde 100 % úspěšnosti. Otázka se zaměřovala na téma inflace. Nejnižší procentní úspěšnost

se vyskytuje u otázky č. 13, která se zabývala hypotékou. Studenti zde měli na výběr z více správných odpovědí.

Stejně výsledky se nachází u otázky č. 10, kde studenti z obou škol dosáhli úspěšnosti 4 %. Nevýznamný rozdíl se nachází u otázky č. 5, 7, 8, 17. U těchto otázek je 1 % rozdíl v úspěšnosti. Dále se zde vyskytuje nepatrný rozdíl, který tvoří 4 %, konkrétně u otázky č. 12 a 13. Nejvyšší % rozdíl se nachází u otázky č. 18, kde studenti měli za úkol vypočítat úrok na spořicímu účtu. Rozdíl v úspěšnosti zde tvořil 29 %. Studenti Gymnázia Děčín zde dosáhli 70 % úspěšností. Naopak studenti Evropské obchodní akademie zde dosáhli 41 % úspěšnosti. U otázky č. 1 je 24 % rozdíl v úspěšnosti. Studenti Gymnázia Děčín dosáhli 62 % úspěšnosti a studenti Evropské obchodní akademie pouze 38 % úspěšnosti. U této otázky měli studenti zvolit dílčí složky finanční gramotnosti. Stejnou výši 24 % úspěšnosti můžeme nalézt u otázky č. 16, kde studenti Evropské obchodní akademie mají 91 % úspěšnost a studenti Gymnázia Děčín mají 67 % úspěšnost. Na otázku „co vyjadřuje cena“ studenti odpovídali vlastními slovy. Další významný rozdíl je u otázky č. 9 a 11, kde se jedná o 14 % a 11 % rozdíl v úspěšnosti. Obecně studenti dosahovali podobných výsledků pouze u sedmi otázek byla rozdílná vysoká procentní úspěšnost.

Studenti z obou škol dosahovali nejvyšší úspěšnosti u otázek, které se zaměřují na základní ekonomické pojmy. Mezi tyto pojmy patří: inflace a trh. Naopak nejhorší výsledky lze nalézt u otázek, kde bylo na výběr z více odpovědí. Studenti zde prokázali jen základní znalost dané problematiky. Jedná se o otázky zaměřené na hypoteční úvěr, exekuce a RPSN.

Celková úspěšnost je počítána na základě správných odpovědí. Studenti obou škol mohli správně odpovědět celkem 1 064x. Dotazníkového šetření se celkem účastnilo 76 studentů Gymnázia Děčín a bylo možné dosáhnout 1 064 správných odpovědí, přičemž studenti gymnázia správně odpověděli 617x celková úspěšnost je tedy 58 %. Přičemž průměrná úspěšnost u jedné otázky činí 41, 1 %. Stejný počet studentů je z Evropské obchodní akademie, kteří též mohli správně odpovědět 1 064x. Studenti této školy odpověděli správně 596x a dosáhli 56 % úspěšnosti a průměrná úspěšnost na jednu otázku činí 39, 7

%. Jedná se zde o 2 % rozdíl v celkové úspěšnosti mezi školami. Studenti Gymnázia Děčín prokázali vyšší úroveň znalostí v oblasti finanční gramotnosti.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo zjistit úroveň finanční gramotnosti studentů gymnázia a obchodní akademie pomocí vlastního výzkumu. Vlastní výzkum byl prováděn na základě dotazníkové šetření. Dotazníkové šetření bylo vypracováno na základě Standardů finanční gramotnosti.

Dotazníkového šetření se celkem účastnilo 152 studentů z Gymnázia Děčín a Evropské obchodní akademie. Rozložení studentů bylo 76 z každé školy. Největší zastoupení studentů bylo z 1. ročníku a to 22 (tj. 28, 6 %) studentů z Gymnázia Děčín a 26 (tj. 34, 2 %) studentů z Evropské obchodní akademie v Děčíně. 52 studentů (tj. 68, 4 %) z obchodní akademie a 58 studentů (tj. 76, 3 %) z gymnázia uvedlo, že informace dostávají, a to i přes to, že se zde finanční gramotnost nevyučuje jako samostatný předmět.

Studenti z obou škol obecně dosahovali nejnižší úspěšnosti u otázek, u kterých bylo více správných odpovědí. Prokázali zde základní znalosti dané problematiky, ale v širším měřítku znalost neprokázali. Jednalo se o otázky zaměřené na hypoteční úvěr, RPSN a exekuce. U otázky zaměřené na hypoteční úvěr studenti z obou škol měli povědomí o tom, že se využívá na koupi nemovitosti, ovšem menší část studentů věděla, že slouží i k získání podílu na nemovitosti. Správné odpovědi zvolili 4 studenti (tj. 5 %) z gymnázia a 1 student (tj. 1 %) z obchodní akademie. U otázky zaměřené na RPSN většina studentů nemá povědomí o tom, že tento ukazatel musí být spotřebiteli vždy sdělen. Percentuální úspěšnost u této otázky byla u studentů gymnázia 8 % a u studentů obchodní akademie 9 %. Otázka na téma exekuce se zaměřovala na její splacení. Zde studenti z gymnázia a obchodní akademie dosáhli 4 % úspěšnosti. Studenti měli povědomí o splacení exekuce prodejem majetku a srážkou ze mzdy, menší část studentů věděla i o přiznání. Naopak nejvyšší úspěšnost studenti dosahovali u otázek zaměřených na základní ekonomické pojmy. Mezi tyto pojmy patří trh a inflace. U otázky, která se týká trhu studenti z gymnázia dosáhli 99 % úspěšnosti a studenti obchodní akademie 97 % úspěšnosti. Dále vyšší úspěšnost se nachází u otázky zaměřené na inflaci, kde studenti gymnázia dosáhli 99 % úspěšnosti

a studenti obchodní akademie 100 % úspěšnosti. Nejvyšší procentní rozdíl v úspěšnosti lze nalézt u otázky zaměřené na výpočet jednoduchého úročení. Studenti gymnázia u této otázky měli 70 % úspěšnost a studenti obchodní akademie pouze 41 % úspěšnosti. Tento rozdíl lze přikládat lepším dovednostem v matematice. Studenti z obchodní akademie naopak více správných odpovědí získali u otevřené otázky na vyjádření ceny. Studenti zde odpovídali vlastními slovy. Studenti z obchodní akademie dosáhli 91 % úspěšnosti a studenti gymnázia 67 % úspěšnosti. Tento procentní rozdíl v úspěšnosti lze přikládat výuce ekonomiky na obchodní akademii, jelikož cena patří mezi základní ekonomický pojem.

Celková úspěšnost byla zjištěna na základě správných odpovědí. Studenti gymnázia odpověděli správně 617x z celkových 1 064 správných odpovědí. Celková úspěšnost tedy činí 58 %. Studenti z obchodní akademie odpověděli 596x z 1 064 správných odpovědí. Celková úspěšnost tedy činí 56 %. Mezi institucemi byl zjištěn 2 % rozdíl v úspěšnosti. Tento rozdíl je velice nepatrný. Obecně studenti dosahovali podobné úspěšnosti u otázek zahrnutých v dotazníkovém šetření. Průměrná procentní úspěšnost na jednu otázku u gymnázia činila 41, 1 % a u obchodní akademie 39, 7 %.

5 Seznam použitých zdrojů

- (2) POLOUČEK, S. a kol. *Bankovníctví*. Praha: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-462-7.
- (3) MÁČE, M. *Platební styk*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1725-5.
- (4) JANDA, J. *Spořit nebo investovat*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3670-9.
- (5) ŠKVÁRA, M. *Finanční gramotnost*. Praha: Miroslav Škvára, 2011. ISBN 978-80-904823-0-2.
- (6) ALTMANOVÁ, J. a kol. *Gramotnosti ve vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010. ISBN 978-80-87000-41-0.
- (7) NOVESKÝ, I. et al. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. Praha: COFET, 2009. ISBN 978-80-254-4207-4.
- (8) KOCIÁNOVÁ, H. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 2012. ISBN 978-80-7263-767-6.
- (9) SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Exekuce*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2008. ISBN 978-80-87071-91-5.
- (10) DVOŘÁKOVÁ, Z., SMRČKA, L. a kol. *Finanční vzdělávání pro střední školy se sbírkou řešených příkladů na CD*. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-008-9.
- (11) OPLETALOVÁ, Alena, KVINTOVÁ, Jana. *Vybrané aspekty finanční gramotnosti*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 51 s. ISBN 978-80-244-4519-9.
- (18) NAVRÁTILOVÁ, P. *Finanční gramotnost: učebnice učitele*. Kralice na Hané: Computer Media, 2012. ISBN 978-80-7402-107-7.
- (19) KALABIS, Z. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno: Bizbooks, 2012. ISBN 978-80-265-0001-9.
- (20) ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P. *Základy financí*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3669-3.
- (21) ČERNOHORSKÝ, J. *Finance: od teorie k realitě*. Praha: Grada, 2020.
- (23) ŠOBA, O., ŠIRŮČEK, M., PTÁČEK, R. *Finanční matematika v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4636-4.

- (24) MUSIL, P., FUCHS, K., FRANC, A., GRIGARČÍKOVÁ, Š. *Ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-126-7.
- (25) HOLMAN, R. *Ekonomie. 4. aktualizované vydání*. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-891-6.
- (26) HARASIMOVÁ, S. *Makro a mikroekonomie*. Opava: Optis, 2010. ISBN 978-80-85819-78-6.
- (27) JÍLEK, J. *Finanční trhy a investování*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-1653-4.
- (28) POLÁCH, J., DRÁBEK, J., MERKOVÁ, M., POLÁCH, J. jr. *Reálné a finanční investice. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-436-0.

Internetové zdroje

- (1) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní strategie finančního vzdělávání* [online]. (PDF). [cit. 01. 08. 2021]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#narodni-strategie>
- (13) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní strategie finančního vzdělávání 2.0* [online]. (PDF). [cit. 02.08. 2021]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#narodni-strategie>
- (14) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *System budování finanční gramotnosti na základních školách* [online]. (PDF). [cit. 01. 08. 2021]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/financni-vzdelavani-na-skolach>
- (15) METODICKÝ PORTÁL. *Finanční gramotnost* [online]. [cit. 01.08. 2021]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=58591&view=2939&block=18975>
- (16) METODICKÝ PORTÁL. *Standardy finanční gramotnosti* [online]. [cit. 01. 08. 2021]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6055>

- (17) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Systém budování finanční gramotnosti na základních školách* [online]. (PDF). [cit. 01. 08. 2021]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/financni-vzdelavani-na-skolach>
- (22) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Obecně o pojištění*. [online] [cit.20.12.2022]. Dostupné z: <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pojisteni/pojisteni-obecne>
- (29) OECD, 2013. *Pisa 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem solving and Financial Literacy*. [online]. (PDF). [cit. 01.03.2022]. Dostupné z: https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2012-assessment-and-analytical-framework_9789264190511-en
- (30) UNESCO. *Revised Recommendation concerning the International Standardization of Educational Statistics*. [online]. [cit. 01.03.2022]. Dostupné z: <https://www.unesco.org/en/legal-affairs/revised-recommendation-concerning-international-standardization-educational-statistics>
- (31) METODICKÝ PORTÁL. *Gramotnosti*. [online]. [cit. 01.03.2022]. Dostupné z: https://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogický_lexikon/G/Gramotnost
- (12) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní strategie finančního vzdělávání* [online]. (PDF). [cit. 01. 08. 2021]. Dostupné z <https://financnigramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/strategicke-dokumenty#narodni-strategie>

6 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

6.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Složky finanční gramotnosti	14
Obrázek 2: Dělení daní v ČR	21

6.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 11	50
Tabulka 2 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 11	53
Tabulka 3 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 16	61
Tabulka 4 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 16	61
Tabulka 5 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 18	63
Tabulka 6 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 18	64
Tabulka 7 Celkový přehled správných odpovědí	65

6.3 Seznam grafů

Graf 1 Rozdělení studentů podle škol	31
Graf 2 Členění studentů Gymnázium	34
Graf 3 Členění studentů Obchodní akademie	35
Graf 4 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 3	36
Graf 5 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č.3	37
Graf 6 Přehled odpovědí Gymnázium – Otázka č. 4	38
Graf 7 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 4	39
Graf 8 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 5	40
Graf 9 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 5	41
Graf 10 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 6	42
Graf 11 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 6	43
Graf 12 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 7	44

<u>Graf 13 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 7</u>	45
<u>Graf 14 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 8</u>	46
<u>Graf 15 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 8</u>	47
<u>Graf 16 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 9</u>	48
<u>Graf 17 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 9</u>	49
<u>Graf 18 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 10</u>	50
<u>Graf 19 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 10</u>	51
<u>Graf 20 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 12</u>	53
<u>Graf 21 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 12</u>	54
<u>Graf 22 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 13</u>	55
<u>Graf 23 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 13</u>	56
<u>Graf 24 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 14</u>	57
<u>Graf 25 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 14</u>	58
<u>Graf 26 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 15</u>	59
<u>Graf 27 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 15</u>	59
<u>Graf 28 Přehled odpovědí Gymnázium – otázka č. 17</u>	61
<u>Graf 29 Přehled odpovědí Obchodní akademie – otázka č. 17</u>	62

6.4 Seznam použitých zkratk

SBFG – Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NÚOV – Národní ústav odborného vzdělávání

VÚP – Výzkumný ústav pedagogický v Praze

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací program

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník finanční gramotnosti

Dobrý den, jsem Eliška Šindlerová a studuji na České zemědělské univerzitě v Praze. Moje bakalářská práce se zabývá finanční gramotností studentů gymnázia a obchodní akademie. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, který Vám zabere jen pár minut. Data budou využita pouze pro bakalářskou práci a budou zpracována anonymně. Děkuji Vám za vyplnění a Váš čas.

1. Kterou střední školu studujete?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Evropská obchodní akademie
- b) Gymnázium Děčín

2. V jakém ročníku studujete?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) 1. ročník
- b) 2. ročník
- c) 3. ročník
- d) 4. ročník

3. Máte nějaké informace ohledně finanční gramotnosti ze školy?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Ano
- b) Ne

4. Které dílčí složky jsou zahrnuty v definici finanční gramotnosti?

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Rozpočtová gramotnost
- b) Cenová gramotnost

- c) Informační gramotnost
- d) Peněžní gramotnost
- e) Právní gramotnost

5. Který finanční produkt slouží k vytvoření krátkodobé rezervy?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Spořicí účet
- b) Stavební spoření
- c) Běžný účet

6. Co je to kontokorent?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Povolené přečerpání finančních prostředků na běžném účtu
- b) Typ běžného účtu
- c) Finanční produkt sloužící k investici

7. Spotřebitel uvažuje o půjčce na 3 roky a více. Která úroková sazba je pro něj nejvýhodnější?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) 3 % p.a.
- b) 3 % p.m.
- c) 3 % p.q.

8. Co je to RPSN?

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Úroková sazba, která se využívá při finančních operacích na trhu
- b) Ukazatel, který musí být sdělen klientovi
- c) Roční procentuálně sazba, která obsahuje veškeré náklady spojené s úvěrem

9. Kolik měsíčních platů tvoří krátkodobou rezervu?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) 1-2 měsíčních platů
- b) 3 měsíční platy
- c) 4 - 5 měsíčních platů

10. Exekuce, která ukládá zaplacení peněžní částky lze provést:

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Srážkou ze mzdy
- b) Přiznáním pohledávky
- c) Prodejem movitých a nemovitých věcí
- d) Úvěrem

11.Co je životní minimum? (Napište jedno nebo více slov)

12.Co je Czechpoint?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Datová schránka
- b) Základní registr
- c) Český podací ověřovací informační národní terminál

13.Za jakým účelem lze využít hypoteční úvěr?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) K nákupu auta
- b) K nákupu nemovitosti
- c) K získání vlastnického podílu na nemovitosti

14.Jak se dělí pojištění podle druhu krytí rizika?

(Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Životní pojištění
- b) Neživotní pojištění
- c) Materiální pojištění

15.Co je to trh v ekonomice?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Místo, kde se střetává nabídka a poptávka po statcích a službách
- b) Místo, kde dochází ke tvorbě inflace
- c) Místo, kde si spotřebitel může sjednat hypoteční úvěr
- d) Místo, kde dlužník může zaplatit své dluhy

16.Co vyjadřuje cena? (Napište jedno nebo více slov)

17. Co nastává při inflaci?

(Vyberte jednu odpověď)

- a) Peníze ztrácí svou hodnotu, zvyšují se ceny statků a služeb
- b) Snižují se ceny statků a služeb
- c) Nedochází k žádné změně

18. Na spořicí účet si uložíte 1 000 Kč a máte garantovaný úrok 2 % p.m. Jaká bude výše úroku následující měsíc?

(Napište jedno nebo více slov)